

१०९५

ये ँया:पुन्हि । कतिपुन्हि

मोहनिया भिंतुना

ठाकुरलाल मानन्धर

दरशा नेवाःमि, कालिम्पोङ्ग

ज्ञानमान तुलाधर

'ज्योति' शाक्य, कालिम्पोङ्ग

केशहर्ष तुलाधर

दुर्गा सायूमि

मन्दिरा प्रधान

चक्रमान शाक्य, त्रिशूली

यासुनारा कावाबाता

लबकुमार जोशी, बुटवल

आनन्द जोशी

गौतमदास अमात्य, थक्वाः

कुलबहादुर महर्जन, पांगा

भरतकुमार भारी, पोखरा

मू- २।-

२०३२

मोहनिया लसताय्
दुनुगलंनिसें भिंतुना

काठमाडौं–सिमरा–काठमाडौं

एभ्रो विमानया न्हिंन्हिया सेवा

व

प्रत्येक सोमबार, बुद्धबार, शनिबार

शाही नेपाल वायुसेवा निगम

नेपाल भाषाया लय्‌पौ

दँ १८/५ थ्यंल्या: १५८

नेपाल सम्बत १०९५ ञंला

संरक्षक
चित्तधर 'हृदय'

सम्पादक व प्रकाशक
हेमबज्र बज्राचार्य

सहायक सम्पादक
विष्णु चित्रकार

व्यवस्थापकपिं
पद्‌मरत्न तुलाधर
भूषणप्रसाद श्रेष्ठ

दँया १२।-   छगूया १।-

अमर कोष १

'नाम लिंगानुशासनम्'

थ्वीगु भाय्‌या पुलांगु सफू मध्यय् ने. सं. ५०६ सालय् जुजु जयस्थिति मल्लया पालय् च्वपया माणिक्य थयाह्मस्यं ताडपत्रय् च्वया तःगु अमर कोषया टीका दु धयागु सकसिनं स्यू। स्वये मनंनि। मेगु अमरकोषया टीका छगू लुया बल उकी अन्तय् (Colophon) थथे च्वया तल– "सम्वत् ७१८ भाद्र पद शुक्ल वृहस्पति वासरे थ्व दिन कुन्हु श्रीश्री राजवंश रावुत्त चक लंखू बाहार वासित देवसिंहस्य भुज्य-मानेन लिखितं यथा दृष्टं तथा लिखितं लेखको नास्ति दोषयेत् शुभमस्तु प्रीतिरस्तु ललितापुरी २"। थ्वीसं शंका यायेथाय् दु– वहे माणिक्यया टीका दुगु सफू जक ल्ह्वया तःगु ला मखुला ? 'यथा दृष्टं तथा लिखितं' धाःगुलिं थ्व शंका याये थाय् दुगु धकाः सोका दिसँ। निगुलिं नाप तयाः स्वयेबलय् जक थ्व शंकाया समाधान जुइ।

थुकथं अमर कोष, हितोपदेश आदि संस्कृत ग्रन्थया थ्वीगु भाषं अनुवाद यानाः नेपाल भाषा भाषी जनतायात शिक्षा दीक्षा बियेगु ज्या जुया वयाच्वंगु निद्वः दँ ति हे दये धुंकुगु थ्वीसं अनुमान याये फु। थ्वीगु इतिहासं गोपालवंशी जुजुबिनि पालं निस्यें संस्कृत भाषा साहित्य तथा संस्कृति नाप थ्व तिब्बत वर्मा (Tibeto-Burman) परिवार-यागु थ्वीगु भाय्‌या संसर्ग जुया वयाच्वंगु धँगु खँ क्यं। थुलिमछि दँ तकया संसर्गं थ्वीगु भाषय् गुलि थःगु पहः हिला हिला वया च्वने धुंकल ज्वी। अयसां नुना हे च्वये मफु, थःगु व्यक्तित्व कायम यानाः नेपाल भाषा अर्थात संस्कृत भाषा मखु धकाः धायेका च्वन। संस्कृत तथा आर्य परिवारया मेमेगु भाय् नाप सम्पर्क तथा सहवास जुयाः त्यासा कायेगु त्यासा बियेगु ज्या जकं जुल, थःगु पहः मदयेका च्वयेगु ज्या

मजूनि। आः थौं कह्लय् तिनि क्वीगु शिक्षा संस्कृत, नेपाली (पर्वतिया) हिन्दी तथा अंग्रेजी भाषं जुया वःगुलिं क्वीसं थःगु भाय् ल्हायेगु चवयेगु पहः आपाः पाका हया च्वना। ह्लापा निसः व्यसः दं नं मपाःगु आः थौं कह्लय् झिदं नीदं हे उलि पाका हया च्वना थःगु भाय्या पहः त्वःत्वः फिका वया च्वना, नकल यायेगु बानीं क्वीसं थःगु भाय् ल्वःल्वः मंका वया च्वना। पुलांगु भाय् नाप सम्बन्ध क्वी ता ता पाना वन। छखें ला थ्व अपशोचया खँ धाये माः।

क्वीगु भाय्या क्रिया पदं जक नां थामय् याना च्वन धाःसां ज्यू। 'जायेके' यात भरय् याये 'हीके' यात फेरय् याये आदि बांमलाःगु प्रवृत्ति वये धुंकल। खला संस्कृतं 'नये' धायेत भोजन याये, 'लुमंके' यात स्मरण याये आदि धायेबलय् क्वीसं बांमलाः मताः। संस्कृत भाषं नां छुयेगु नं बां हे लाः तायाः क्वीसं वृष नारायण यात बेषानारां, रत्नमाया यात लतंमाया। पुलांगु भाषय् 'स्मरण याये' यात सुमरपे 'चिन्तन याये' यात चिन्तलपे 'योगलपे' यात 'जोजलपे' आदि नं बां हे लाः ताया। छाय् ? संस्कृत भाय्-यात क्वीसं ह्लापां निसें गुरुया भाय् धकाः धया थें सम्मान-पूर्वक व्यवहार याना वया च्वना।

मेमेगु भाषय् नं थथे निगू जातया भाय् दयका हः, तःधंपिसं, विद्वान्‌पिसं ल्हाइगु भाय् व साधारण जनतां ल्हाइगु भाय् धकाः छगू हे भाषा परिवारय् निता जि दयेकेगु प्रवृत्ति दु। High German, low German, King's English (B. B. C. या Standard English), Simple English आदि। ल्हासा पाखे नं अथे तःजि भाय् चीजि भाय् धैथें दु हं ह्लापा, आः जक गथे मस्यु। थ्व फुक समय अनुसार तथा मनूतय् थःगु मनोवृत्ति अनुसार जुया वया च्वंगु खः। आः थौं कह्लय् थुज्वःगु समय वयाच्वन कि फुकं बराबर। तःधं चीधं तःजि चीजि धैगु भावना मदयेका वछयेगु मनोवृत्ति वया च्वंबलय् क्वीसं क्वीगु भाय्यात निथी कथं विभक्त यायेगु भू सीदयेकेगु ज्या ममायेगु हे बांलाः। उच्च वर्ग निम्न वर्ग धकाः, हानं शहरिया भाय् गामाः भाय् धकाः क्वथ्याकेगु व च्वथ्याकेगु मयायेगु हे भिं। क्वीगु भाय् छगू हे- ख्वपय् भाय् यलय् भाय् गामाः भाय् फुकं छगू अद्वैत भाव कथं वने माः। ह्लापायाथें परस्पर समागम मदुगु मखु। यल ख्वप आदि ह्लापा थें तापाना मच्वं। कमसे कम लेखक वर्गतसें थ्व अद्वैत भाव तयाः ज्या सने माः। सफू पत्र पत्रिका आदिया माध्यमं विचारया तथा भाषाया नं आदान प्रदान जुयाः भाषाय् छगू ख्वापाः लुइ-केगु ज्या जुया च्वनि। शिक्षित वर्ग अशिक्षित अथवा निम्न वर्ग नाप नं सहवास याये नु अमिसं नं भतिचाहे लिमचिसे उच्च अर्थात शिक्षित वर्ग नाप सहवास थ या। तस्सतं संस्कृत व मेमेगु भाय् ल्वाकज्याःगु नेवाः भाषं अमित ख्याना वछयेगु ज्या मजुयेमा। मथ् छुयाये ? मसःह्म मस्यूह्म धकाः क्वथ्याकी धकाः ग्याः। पत्र पत्रिका सफू नं ब्वने धकाः स्वःसा थुइके थाकु। अले ?

कथहं

मां भाय् सेवा गथे ?

दरशा नेवाःमि, कालिम्पोङ्ग

थाय् थासय् सम्मेलन गोष्ठी जक जुइवं भाय्या ब्यावक उन्नति जुइमखु । भाषा समृद्धिशाली यायेत विश्व भाषा नाप ल्वाका स्वयेमाः (तुलना यायेमाः), ल्वाका स्वयेगु क्षमतां तिनि भाषाया उत्थान जुइ ।

साहित्य ख्यःया ग्वाहालिकःपिं जक "नेवाः भाय् लोमंके मज्यू" हाला च्वनां हाःम्ह हायेकाः त्वःतूपिन्सं त्वःता व्छइ । छन्हु इमिगु ह्लासय् लुंफि हाइ कसके जुयाः न्ह्यलं चायेका हइ । नेपाः गालय् दुने न्ह्याह्ल हे अंजिगर गंजि-गरं नं थ्व भाय् न्हंके फइमखु छाय्धाःसां जनयक्षया निम्ति नं नेवाः मखुपिंसं थ्व भाय् सयेका च्वंगु दु । सुनानं क्वत्यलेत संसा नं साया न्यकुलो च्वनाः पति हाले थें जक जुइ । तर गावक ज्या जुयाच्वंगु हे दु धकाः क्वोंपि सुम्क च्वने मज्यू, हः धाइपिं अवश्य प्याहां वइ ।

साहित्यकारपिनिसं जक भाय्या सेवा याना च्वनां व्यापक जुइ मखु । धात्थें धायेमाल धाःसा इपिं स्वयाः अप्वः थः थम्हं थ्व मां भाय् धकाः ह्लसोकाः ब्वनेगु व थः मस्तय्त ब्वंकेगु तधंगु सेवा याना ति ग्यं । मां भाय्या सेवा यायेगु थः मांयागु सेवा याना ति ग्यं धाःसां छु मपाः । थ्व जक मखु सकल नेवाःतसें क्वीगु भाय् तनी धकाः थःथःगु व्यवहारय् छ्यला च्वनेगु नं भाषा सेवा यायेगु हे खः । गथेकि- व्यापार ज्या ग्राहपिनि बिल च्वयेगु, हिसाब बही दयेकेगु आदि मां भाषं च्वयेगु यायेमाः । पसः ज्यासः कम्पनी आदिया साइन बोर्ड मां भाषं च्वकाःतयेगु यायेमाः, क्यालेण्डर छापय् याकुसां मां भाषं हे जुलसा सर्कासियां न्हासं न्हय्कु लः त्वनाः आपाः चल्ती जुलकि थ्व हे मां भाय्या शब्द मकासें गाइमखु ।

थाय् बाय्या नां पुलांगु (मुलगु) च्वयेगु बानी बाना यंकुसा परन्तु तकं वहे नामं भाय्या अस्तित्व ल्यना च्वनी, म्वाना च्वनी । गथेकी इन्द्रचौक, मत्स्येन्द्र बहाल, बाङ्गेमुडा भेंडासिंह, चिकंमुगल, अट्कोनारायन स्थान आदि गुबलें जुइफै मखु । चिठ्ठी व्छःसां ठेकाना मां भाषं च्वयेगु कुतः दयेमाः । न्हूगु प्रयोग मयासे पुलांगु नां छ्यला तःसा थःगु देया संस्कृति नापं थाय् बाय् ह्लसिया च्वनी ।

मस्तय्त न्ह्यागु हे ज्ञानया खँ कंसां थ्वहे मां भाषं कनेगु जुलसा याकनं थुइके फै । शिक्षाया माध्यम मातृभाषं जुइमाः धैगु संसारय् आपाः विद्वानपिनिगु धापू दु । की मस्तय्त नं मातृभाषं स्यनेगु व्यवस्था दत धाःसा अप्वः ज्ञान कायफै गुलि खः मेगु भाषं स्वया नं मां बौपिनिसं थः मस्तय्त आखः ब्वंकाः छगू विषय मां भाय् ब्वंकेगु अति आवश्यक थें च्वं । मेगु न्ह्याक्वः हे भाय्या ज्ञां दुसां

नं नेवाः जुयाः नेवाः भाय् मसयेका च्वनेगु नेवाः धाये लायक मजू ।

प्याहां वयाच्वंगु मां भाय्या पत्र-पत्रिकाया ग्राहक जुयाः आर्थिक ग्वाहालि यायेगु व थःगु व्यापारया व्यापार प्रचार नापं यायेत छगू ब्वति मां भाय्या पत्र पत्रिकाय् बिज्ञापन बियाः म्वाका तयेगु । निगः प्यंगः थयाः नं गाना-च्वंपि साहुपिनिसं यथा शक्ति कथं ल्हापंया रूपय् देछानाः मां भाय्या संस्थायात ग्वाहालि यायेगु थःम्हं मसः सानं बाय् मलाः सानं भाय् जवाःपिनिसं सेवा याःगु ति बराबर जू वः ।

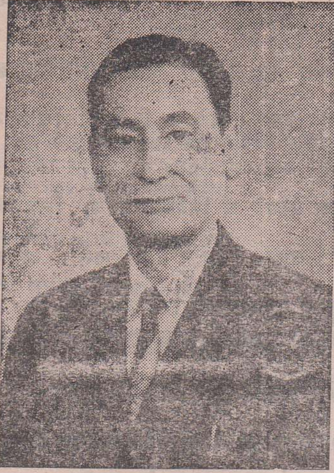
थथे प्रयोग यान्ना हःम्हेसित व आर्थिक ग्वाहालिकः-पिनित साहित्यकार मखुसां मां भाय्या सेवक धकाः न्ह्याबलें ह्नसिया च्वनी । गुम्हस्यां थःगु दे त्वःताः प्याहां वनाच्वंपि नेवाःमि थःगु भाय् मत्वःतुसे ल्हायेगु बानि याना च्वंम्ह नं भाय्या सेवक धकाः सकसिनं नां कया च्वनी ।

नेवाः जुयाः नेवाः भाय् ल्वःमंके मज्यू धकाः मती तयाः मसः मस्यूपिनित स्यने कने यायेगु हे भाय् म्वाका तयेगुया लँपु खः । साहित्य ख्यःया ग्वाहालिकःपिनिसं जक भाय्या सेवा याना च्वनां गुलि हे थाहां वइ बक्व फुक्क नेवाःमिपिनिसं फुफुथे मां भाय् सेवाया ज्या याना यंकल धाःसा अवश्य नं भाय्या स्तर थाहां वयाः जनपक्षीय जुइ । नेपाःगालय् छथाय् जक प्रचार यानाः व्यापकता दु धकाः मती तयेगु मुर्खता खः । समस्त अधिराज्यया विभिन्न थासय् जीवन निर्वाह यानाच्वंपि नेवाःमिपिनिसं मां भाय् मत्वःतुसे व थासय् कायम याना च्वन धाःसा नेवाः-तय्‌गु गौरव धाये ज्यू । अकें गनं गनं प्रचार मजुया च्वं-थाय् भाषा जवाःपिनिसं मिखा ब्वया स्वयेमाः धैगु जिगु इनाप दु । थ्व जुल साहित्यकार स्वयाः क्वय्या इवलय् च्वंपि नेवाःमिपिनिसं बः बिइ माःगु खँ ।

भाषा समृद्धिशाली यायेत विभिन्न भाषाया कृति अनुवाद यानाः ब्वमिपिनिगु बौद्धिक विकाश यायेगु कुतः नं साहित्यकारपिनिके दयेमाः । भाषा विषयय् अनुसन्धान यानाः व अध्ययनया ज्या यानाः थःगु मां भाय्या व्यावक इतिहास च्वयाः पिकायेगु अति आवश्यक जुया च्वन । समालोचनाया क्षेत्रय् नं फुफु कथं थःगु ल्हाः च्वन्ह्याका यंकूसा ब्वमिपिनिसं सरस व सरल रूपं न्हूगु कृतिया विशेषता थुइका कायेफै नाप नापं भाय्या व्यापकता नं खने दयाः विकासया लँपुइ न्ह्याःवना च्वंगु सोदइ । स्कूल, कलेजयात माःगु पाठ्य पुस्तकयागु सां भाषं टिका टिप्पणी पिकायेगु कुतः नं साहित्यकारपिनि पाखें दया वंसा विद्यार्थी वर्गयात जुयाच्वंगु असुविधा तना वनी । मेगु विशिष्ट विषयय् गथेकि विज्ञान, टेक्नोलोजी, भूगोल, इतिहास, अर्थशास्त्र, राजनीतिशास्त्र व दर्शन आदिया सफू मां भाषं अनुवाद यानाः पिकाये दःसा विद्यार्थी वर्ग-पिनिसं व विषयया ज्ञान अःपुक व याकनं कायेफै । मेगु भाषं ब्वने बलय् स्वयाःनं याकनं थुइकेफै । मां भाय्या शिक्षक शिक्षिकापिनिसं छगू अंश पुलांगु नेवाः लिपिया ज्ञां बिइगु किसिमं स्यने कने याना यंकूसा नेपाःया पुलांगु आखः नं समय अनुसारं ह्मसीकेगु अवसर विद्यार्थी वर्ग-पिनित दया च्वनी ।

विदेशय् च्वनाच्वंपि नेवाःमिपिनिसं नेवाः भाय् व संस्कृति विषयय् च्वया तःगु सफू ग्रन्थ आदिया अध्ययन यानाः पिकाये फुसा साहित्यया उन्नति जक मखु सम्पूर्ण जातिया उन्नति जुइ । देश विदेशया पुस्तकालयय् तया तःगु नेपाःया पुलां पुलांगु सफूया अध्ययन यानाः थःगु जाति व साहित्यया तथ्य मालाः विचार शक्ति च्वन्ह्याकेगु सकल नेवाःमिपिनिगु कर्तव्य खः ।

फुक्क नेवाःमिपिनिसं थ्व विषयय् दुनुगःलं निसें विचार याना यंके माःगु अवस्था न्ह्योने दं वयाच्वंगु दु अकें मिखा ब्वयाः स्वइ धकाः विश्वास यानागु जुल ।

थितिकुतिया नातिकुति खँ

ज्ञान मान तुलाधर

थितिकुतित आपा: याना: मिजंत सिकं मिसात आपा: खनेदु । थितिकुतितयसं नातिकुति खँ ल्हाना: थम्हं हे दुःख सिया जुइ । मेपिनि नं थुज्वःपिं मनूत अप्वः याना: यइमखु । फांछफक्व उज्वःपिं मनूतयत मा:सांम्वा:सां ज्याखंय् स:ती नँ मखु । थितिकुतितय् इमिसं स्वयेबलय् इपिं गुलिखे शुद्धपिं, थितिरिति स्यूपिं, धर्मात्मा थें भा:पा च्वनी । थ्व मनया व मनबा, थथे याये मत्य: अथे याये मत्य: धका: नाना रंगया अर्थ न बर्थगु खँ ल्हाना: थ: जक: त:धं ताया च्वनी । आ:यागु जमानाय् थुज्वःपिं मनूतयत अन्धविश्वासी, थम्हं धाक्वमा:म्ह, गजबम्ह धाइ । थुज्वःपिनि गुज्वःगु बानि जुइ धा:सां नयेथाय् जूसा ल:थल छग: धानाहे जुये सोली थ्यूथ्यूगु चिप धका: ल: हा:हा: याना जुइ । ल: छकुति हा: यायेवं शुद्ध जुल धका: भापी । सुयात थ्यूसा नं ल: कायेमा: । काचाक्क ल: मदुसा ध: खंसा धलय् जूसां तुतिया पंति थुना: नं शुद्ध जुल भा:पा च्वनी । अमि थुज्वःगु बांमला:गु बानि जुइ धुंकी कि थ:गु म्हय् हे भेदभाव याना: म्हुतुइ थ्यूसा चिप तुतिं थ्यूसा थ्वात धका: अशुद्ध तायेका च्वनीगु । ह्लासय् नं थी मज्यू अशुद्ध । थुकथं थ:गु म्हय् हे छ्यनय्, छ्वालय्, तुती, ह्लासय् नं हे थी मजोका: थ:गु म्हय् हे भेदभाव याना: इपिं थ:त हे मछिका: कय् कुनाजुइ । थुज्वःपिं मनूत सफा सुघर जूसा ला जि हे जिल तर इमि म्हय्, छ्यनय् खिति था:सां ज्यू, वसः हाकुसां ज्यू, बसतय् सि सिसि दा:सां ज्यू । तसकं गजबगु खं ।

आपा: थितिकुति जुल धायेव मनूतसें गुबलें चितासूसां मखु । गुम्हं मनू सुनानं थ्यूगु ल: हे मत्वना धका: थ:हे दुःख सिया: थम्हंहे ल: ल्ह्रायाहया: ल: त्वना जुइ । सुनानं थ्यूगु जा मनया धका: दुःख सिया: थम्हंहे जा थुया: नया जुइ । गुम्हं गुम्हं हानं सुनानं थ्यूगु मनया धका: मानं थ्यूगुयात नं अपमान याना जुइ । इमि स्वयेबलय् गुलि त:धंगु ज्या यानाजुया, गुलि त:धम्ह शुद्धम्ह धका: भ्वासि चाया च्वनी । तर धात्थें धायेगु जूसा इपिं ला अ:खः बुद्धि कयाच्वपिं ख: । सुनानं थ्यूगु ल: मत्वना, करपिसं थ्यूगु छुं मनया धाइम्ह भ्वासिम्ह मनूयाके थ्व खँया ज्ञान मदु कि वं का: वंथाय् यागु ल: गनं वयाच्वन, सुनां सुनां थिया वनेधुंकल । करपिसं थ्यूगु मनया धा:ह्लस्यां व नयेगु वस्तु सुनां सुनां क्वबिया हल, गुज्वःगुज्वःगु थासय् दिका हल, चिपगु ल्हा:तं थिया हल ला निपगु ल्हा:तं थिया हल ला थुज्वःगु धा:सा सोके नं म्वा: वास्ता नं मदु छुं ल्या: मदु । वया म्हा:ने थ्यनेव जक जात् भात् अने तने थितिकुति खँ वयेका: थ:थम्हं दुःख सिया: मछिका जुइगु ।

थुज्वःगु ज्यालगय् मजूगु वानि दःसा त्वःतेगु गुलिखे भिं, थःतहे अःपुइ, याउँइ । थ्व थितिकुतिलय्‌त ह्लेला यानाः गिजय् यानागु खँ मखु, विचाः याना स्व, कल्याणगु खँ खः । मखुसा भगवान बुद्ध थें जाःह्लसिनं भिक्षा फ्वंविज्यानाः जात भातया वास्ता मयासे श्रद्धा भावं न्ह्याह्लसिनं ब्यूगु भिक्षा नं शुद्ध भाःपा भोजन छाय् याना बिज्याइ । सफा सुघर अवश्य याये माः थःगु स्वास्थ्यया निंतिं मंनिगु वस्तु नये नं मज्यू । फोहरथाय् लाःगु वासी चीज नं नये मज्यू । तर म्वाःसां चिप निप वं थिल थ्वं थिल धकाः मूर्ख जुयाः, तःधं छुनाः भ्वासि चाया जुयेगु बांलाःगु खँ मखु । थुकियात ल्वःगु छपु बाखं थन कनां ह्लाइपुइ मखु थें च्वं ।

छक्वः छह्म मनू तपस्या यायेत जंगलय् वन । छथाय् सिमा क्वय् वास यात । व मनू गृहस्थीबलय् नं छेंय् थितिकुति जुयाः थःत नं करपिन्त नं चितासू मदयेका वःह्म जुयेमाः । अले सिमा क्वय् च्वनेतं निसें हे वयागु थितिकुतिगु वानिया चस्मां स्वयाः थन मज्यू अन मज्यू धाधां थाय् लुइकेत हे बयात तसकं थाकुल । गनं झंगःया खि दु धाल गनं छु खि, गनं स्याःजला दु धाल गन छु गनं छु यायां थौं थ्व सिमा क्वय् च्वंसा कह्लय् सेगु सिमा क्वय् च्वं वनीगु । गनं फंगलं खि फाना हल धाल । गनं धू वल धाल गनं छु वल धाल । थुकथं जुयाः व छगू हे आसनय् थातं च्वने मफु । खुसी म्वः ल्हू वंसां न्हय्क्वःला लिहांथिहां जक जुइगु । गुबलें म्वः ल्हुइ धुंकाः क्वखं हाचां गाल धाल, गुबलें वं लँ काटय् यात धाल, गुबलें ध्वं हाल बिछुक जुल धाल । थथे जक जुयाः म्वः छकः ल्हुयां वयेत हे बयात बांन्हि मयाक बित । नयेगु गुबलय्, त्वनेगु गुबलय् । सुनानं थ्यूगु मनया धकाः भिक्षा नं कया नइह्ल मखु । जंगलय् सिसाबुसा काःवंसां साइत, बेसाइत, थ्व फंगलं चिपयाना तःगु, थ्व थुज्वःगु उज्वःगु धकाः गुबलें द्यां हे लाना जुइगु । अथे यायां न थःगु स्वास्थ्य शरिरया गतिपति दत न छुं तपस्या हे याये फत ।

छन्हु बहे मनू म्वः ल्हू वंबलय् अन खुसी मेह्म छह्म तपस्वी नं म्वः ल्हू वयाच्वन । अले व थितिकुतिखिया म्वः ल्हुया वन, हानं लिहां वल म्वः ल्हुया वन, हानं लिहां वल म्वः ल्हुल । थथे जक यायां वं निक्वः प्यक्वः लिहांथिहां जुजुं म्वः ल्हू वल । वया थुज्वःगु पहः खनाः अजुगति चायाः मेह्म म्वः ल्हू वःम्ह तपस्वीं छ बःक्वःमछि म्वः ल्हुइ धुंकल अयेनं हानं हानं लिहांथिहां जुयाः वःक्वःमछि छाय् म्वः ल्हुइ माःगु धकाः वयाके न्यन । अं बहे ला धयागु म्वः ल्हुया बनां गुबलें क्वखं हाचां गाल, गुबलें मेपिसं लँ काटय् यानाः बिछुक जुल, हानं म्वः ल्हुइ मायेका बिल धकाः वं लिसः बिल । अले मेम्ह तपस्वीं धाल, स्व छ गपायच्वःगंसि जूगु, थन जंगलय् छं छु याना च्वनागु धकाः न्यन । जि तपस्या याये धकाः वया च्वनागु, शुद्धगु थाय्, नयेत्वनेगु इथिमिथि मजूगु मदयाः हैरान जुल तसकं मजिल धकाः वं धाल । व मेम्ह तपस्वी धाःसा तसकं हृष्टपुष्ट खवाःहे च्वक । वं धाल– हे पासा, छंगु तपस्या अमज्वःगु छाँटं गुबलें पुरय् जुइमखु । आः आमथे मखु, जि नापं नु, जि नापं च्वनाच्वं, तपस्या पुरय् यायेगु लँपु जिं क्यना बी धकाः वयात थः ल्यूल्यू यंकल । अले थःगु कुती यंकाः तयाः वयागु अन्धविश्वासयागु थितिकुति वानि फुकं मदयेका बिल । लिपा व हृष्टपुष्ट जुयाः ज्ञान थुयेकाः तेजिलो खने दयावल । आपालं ज्ञान गुण सीकाः लिपा थःगु अज्ञानगु थितिकुति वानि लुमंकाः थःथम्ह तुं न्हिले मास्ति वयेकाः थःथम्हं तुं धाल– "जि गुज्वःम्ह मूर्ख जुइ, थितिकुति जुयाः थःथम्हं तुं माःगु धकाः दुःख सिया जुयागु । बल्ल थन जंगलय् वयाः तपस्या यानागुया फल सी दयेकाः थितिकुतिया पंजलं पिहां वये फत । आः स्वाप हे याउंसे च्वन । आः तिनि बल्लं स्वतन्त्र जुल । थ्वहे तःधंगु लाभ जुल ।" थथे धयाः व तसकं खुसि जुल । उकिं थितिकुतिगु वानि व थितिकुतिया चस्मा त्वःते फःसा व तपस्वीयात थें याउंसे च्वनाः न्ह्याबलें सुख दइ व बुद्धिमानी व कल्याण नं जुइ ।

छं थःत म्हुया व्छये जिइ हे मखु

'ज्योति' शाक्य, कालिम्पोङ्ग

दे मखु देगः जक चाःचाः हुयेका तइगु
परम्पराया ज्याथ निर्देशनय्
संस्कारया भावुकतां सायेकाः
माथं मवंगु, भ्वाभःगु लँय् –
बाध्यता ब विवशताया पालि स्वांय् जक
यंत्रवत् लिना जुयेत

छ मुक्त-चेतना मदुह्म
नव-सृजन शक्ति मदुम्ह
थःत थःम्हं म्हसीके मफुम्ह मुक प्राणी मखु;
विगत-गौरवया भग्नावशेष जुयाः
वर्तमानया म्युजियमय् थ.त थम्हं ब्व जक ब्वयाः
भविष्यया शून्यय् विलीन जुया मवनेगु जूसा –
अले हानं –
सत्य-दुथ्यंगु, प्रतिभा-स्वां ह्वइगु
आत्म-विकास हे छंगु लक्ष्य खःसा
छं –
शान्ति-न्यायया अलकतरा लायाः माथं
वंका तःगु
प्रगतिया हचूपाः ब्वाके फइगु
थःगु मौलिक-लँ मम्हुसें जिइ हे मखु;
छाय्धाःसा –
लुम्बिनी दुथ्याःगु देशय् च्वंम्ह
छं हे थ्व दकलय् बांलाक थुइकाच्वंगु दु कि –
यदि –
ह्लापांनिसें दुगु, सकसिनं स्यूगु
परम्परामय ज्ञानय् जक संतुष्ट जुयाः
गुरु वचनया परिधी कुनाच्वंगु जूसा
शायद सिद्धार्थ कुमार नं बुद्ध जुइगु
खइ मखु । *

बाखं

धर्म ला, पाप ला !

– केषहर्ष तुलाधर

सुथय् जनबहाः देके बनाः लिहां वयाच्वंह्म नित्य मायाया नुगलय् खँ ल्हाः । "धेवा छायां रथय् दुने मलासे पिने का लाःगु ! छाय् जुइ ? छुं मभिगु जकं जुइगु खः ला ! लाः सा दुःया जकं जि मयःगु ला ?! अथे ला गथे खइ ? थौंकह्लय्या धेवा हे फसं पूगु । ह्लापा थें धेवा क्यातुगु मछये धुंकल । थगुने सिजःयागु क्यातुगु म्यागः-वगु ध्याग जकं का गपाय्सकं न्ह्याइपुक्क रथय् दुने दुःया ब्वस्सं हे थ्यावक ला गु । गुलि न्ह्याइपुगु उबलय् जितः ! आः जुल स्वः ! .. !" थथे नुगलय् खँ वायेकु वायेकुं वयाच्वंह्म ब थःगु छेँया छेली थ्यन ।

अन छथाय् ध्याकुनय् वं छह्म तग्वाराह्म छुं खन । छुँ जक खनेवं ला वया नुगलय् वयाच्वंगु खँ फुकं ल्वःमन । छुँ खनेवं वया म्हुतुं मचायेक हे पिज्वल– "थ्वहे इवक-मनीह्म छुं ला जुइ नि जिगु अपाय्जि पसि त्यात्या याना तःगु ह्लिगः ।" थथे धाधां वं न्ह्याःनेसं दुगु बापलाः अप्पा ह्लपा कयाकथं छुँयात कयेकल । छुं वाथा वाथा वनाः सित । नित्य माया "राम ! राम !! राम !!! राम !!!!" धाधां थाहां वन ।

तुतां

–दुर्गा सायमि

तुतां थ्व संसारय् सकसितं मदयेकं मगाःगु वस्तु खः। गथे प्वाः जायेकेत नसा, पुनेत वसः, च्वनेत थाय् बाय् माः अथेथेंतुं तुतां नं क्वीत माःगु बस्तु जुयाः क्वी नाप नापं क्वीत पलाः छिकेत तुतासं तायतिति याकः बया च्वंगु दु। क्वीत जक मखु थ्व पृथ्वी पलाः तःवःपिं सकसिनं सीकं वा मसीकं तुतांयात न्ह्यो न्ह्यो तयाः ग्वहालि कया च्वंगु दु। अज धाथें ववातुक धायेगु खःसा थ्व बिश्व, पृथ्वी, अले सौर्य-जगतयात हे तुतांया ग्वहालि माला च्वंगु दु।

गुबलें निसें थ्व पृथ्वी प्राणी व मानव श्रृष्टि जुयाः थाय् नाना काल अज्ज पृथ्वी व सौर्य-जगत श्रृष्टि जुइ न्ह्यः ब्रह्माण्डया नापनापं तुतामं नं श्रृष्टिया पलाः न्ह्याके धुंकूगु जुइ। थुकिया बलाःगु दसु प्रकृति नाप त्वाय् चिना स्वये बलय् अले विभिन्न दार्शनिकतय्सं थःथःगु पहलं दसु बियाः च्वया तःगु सफू अध्ययन याना स्वयेबलय् सीके फु कि तुतां गुलित पुलां। उबलय् निसें थौं तक्क न्ह्यः न्ह्यः च्वनाः ई या नापनापं पलाः छिनाः तुतां जुयाः ग्वहालि बिया वःगु दु। जुइफु उबलेयापिसं तुतांया संज्ञा बियाः तुतां धकाः चुइ मसः जुइ तर छुं बस्तुया वा सुयागुं लिधंसायात अवश्य स्वाये सःगु जुइ, तर तुतां हे मदुगु मखु। क्वीसं मसीकं मखंकं छुं खँयात नं बिश्वास याये मखु धैगु खःसा

चन्द्रमाय् मनूत ववहां वंगुयात नं शंकाया दृष्टि स्वयेमाली। छाय्कि चन्द्रमा क्वीगु धार्मिक दृष्टि द्योया रुपय् कयाः पुज्याना च्वंगुदु। अज गुह्म गुम्हं पुलांगु धार्मिक अन्धबिश्वास दुपिं मनूतय्सं थ्व नं धयाच्वंगु दुकि चन्द्रमाय् सुं नं वने फइमखु अले सुं नं वनी धैगु थौं तकं बिश्वास मयाःनि। तर न्ह्यागु हे थ जुइमा छुं खँयात नं बिश्वास यायेत दसि माः दसि मदयेकं छुं खँयात नं बिश्वास याये फै मखु।

तुतां खला छपु सियागु वा नयागु तुरातय्सं, कापिसं बमलाःपिसं चुया जुइगु छपु साधारणगु तुतां हे जक खः। स्वःसा छुं मदु तर दुने दुहां वनाः वातुवालाः स्वयेबलय् चुइ जक सिमित मजुसे, थुकिया ब्या तब्यानाः बिश्व रुप पिब्वया च्वंगु दु। गथे मस्तय् मांबौपिं तुतांया रुपय् थम्हं माश्व दुःख सियाः नं थः मस्तय्त ब्वलंकेत माःगु कुतः यानाः लिधंसा बियाः पलाः छिकेत लँ क्यना च्वनी। यदि मांबौपिसं थः मस्तय्त बुइवं खितुं गाः यहुँ धकाः वास्ता मयाःगु जूसा थौं थ्व पृथ्वीया घःचाःहे दिना च्वनी धकाः बिचाः याः वनेगु ज्याः जुइ। काय् म्हाय्या सुख दुःख हे मांबौपिनिगु सुख दुःख जुइ मस्तय्त छुं जक जूसां म्हय् मन्ह्यं धन्दा कया च्वनी। अज दाजु वा ततापिं नं थः

किजा बा केहें पिनिगु हरेक पलाः पति भविष्य भि जुइमा धकाः थःथःगु पहलं तिबः बियाः छगः थीगु नगुथें बिश्व ख्यलय् थनेत माःगु कथं भूमिका म्हिता वया च्वंगु दु। गथे मांबौपिं मस्तय् तुतां खःथें मस्त नं मांबौपिनि तुतां अवश्य खः। थ्व खं फीगु धार्मिक परम्परा, अन्धबिश्वास, इतिहासं तप्यंक पिब्वःगु दु कि मस्त मदयेकं सुं नं बुरा बुरीपिनि निंति सीधुंकाः स्वर्गया लुखा चाइ मखु हँ। अथे जूगुलिं मस्त हे मांबौपिनिगु स्वर्गया लुखा चायेका बीपिं खः। मांबौपिसं मस्तय् भविष्यया लँपु तप्यंकेत तुतां थें जुयाः गुकथं भूमिका म्हिता च्वन मस्तय्सं नं मांबौपिनिगु हरेक इच्छा आकांक्षा पुर्ति याना बीत तुतासं थें थःत चुतुचुलाः थःहे फुना वने मायेक दुःख सी माःसां सुनानं लिफः स्वःगु खँ मखु। अथे हे कलातं भाःतया ग्वहालि कयाः वा भाःतं कलाःया ग्वहालि कयाः छुं ईया लागि तक जूसां थ्व दबू रुपि बिश्वय् प्याखं पाः कयाः कलाः भाःतया गुलित सम्बन्ध क्वातु धँगु खँ ब्वया च्वंगु दु। फीसं स्यू फीगु रुढीवादी समाजया ब्यवहारं भाःत मदये धुंकूह्म मिसायात समाजं गुगु मिखां स्वै अले समाजय् व मिसां गुगु कथं छ्यं ल्ह्वनाः म्वाये माली। हानं कलाः मदये धुंकूम्ह मिजंयात नं गुगु कथं स्वै। गथे सुका मदय्‌कं मुलु न्ह्यानाया छुं महत्व मदु, मुलु मदयेकं सुकाया नं छुं सार मदु। अथे जूगुलिं फुक फुकसियां तुतां खः बलाःसां बमलाःसां। यदि बलाःम्हसित छुकियागुं ग्वहालि म्वाः धंगु खः सा थौं सौर्य-जगत हे शायद दं मखु जुइ। फीसं छुं न्यना तँगु दु कि सुर्यः तसकं शक्तिशालि अले थःगु हे परिवार दयेकाः सौर्य-मण्डलया नायः जुयाच्वंम्ह सुर्योयात हे ब्रम्हाण्डया ततः ग्वःगु नगुतय्‌गु ग्वहालि माः। थ्वहे ग्वाहालि कयाः पृथ्वी, बुद्ध, अले मेमेगु ग्रहतय्‌त ल्यंका तल। पृथ्वी नं सुर्यःया ग्वहालि कयाः थःहे नं चाःहिलेत तुतांया ग्वहालि कया च्वंगु दु, बयात फीसं मेरुडण्द धया च्वना। यदि मेरुडण्द मदुगु जूसा शायद पृथ्वाया हे नं अस्तित्व ल्यनीगु खँ मखु। थौं थ्वहे मेरुडण्दं पृथ्वीयात ह्याउमचायात थें तायतिति याकाः पृथ्वी, चन्द्रमा अले जगत प्राणीया अस्तित्व लेहें लेहें पुइका तल।

हानं पुलांपिं असभ्य धकाः धया च्वनापिं इतिहासं निसें कयाः थौंया बैज्ञानिक युग तकयागु विश्वया इतिहासया पौ पुइका स्वल धाःसा उबलय्‌यापिसं नं थःथःगु जाति म्वाका तयेगु लागि बलाःसां बमलाःसां छगू हे पुचलय् च्वनाः वं वयात वं वयात ग्वहालि यानाः थःथःगु जाति म्वाका वया च्वंगु दु। थवं थवय् ग्वहालि याये मसःपिं अबलय् हे फुना वने धुंकल फीसं इमिगु क्वँय् गनं संग्रहालय् जक लुइके फइ। थ्व मानवयागु इतिहास जक बः मकासे फीसं पृथ्वी श्रृष्टि जुसां निसें थौं तकयागु बिश्वया इतिहासया पौ पुइका स्वयेबलय् पृथ्वी श्रृष्टि जुयाच्वंपिं पशु पंक्षी व कीतय्सं नं थःथःगु जातिया अस्तित्व म्वाकाः तयेया निम्ति गुगुं कथं सुयां ग्वहालि पलाः छिना वया च्वंगु दु। दसुया लागि धाये, तसकं तसकं चिकीचा भ्रिकःपिं प्राणी इमू थवं थवय् ग्वहालि यायेसः, एकताया मू थू। ईया नापनापं पायछि जुइक पलाः छी फुगुलि हे थौं तक म्वाना च्वने फत। नत्रसा उबलय्‌हे इमिगु अस्तित्व फुइ धुंकीगु जुइ।

गथे छम्ह छम्ह मनुखं परिबार, परिवारं समाज, समाज दे जुयाः ब्वलना वनी अथे थें परिवार समाज व देया बाताबरण परिस्थिति स्वयाः थःथःगु विकाश यानाः नापं मेपिन्त नं ब्वलंकेत पलाः छिना वःगु दु। थः हे दने मफुगु देशं नं मेपिं थें दनेत व बमलाःगु व अबिकसित देशं माःगु कथंया ग्वहालि ब्वलंगु देयाके कयाः ब्वलना वःगु दु। अथे थें फीगु दे नेपाः तःगु दे नाप त्वाय् चिनाः थःत माःगु कथंया ग्वहालि नं काये सः। हाकनं न्ह्याबलें करपिनिगु जक ख्वाःपाः स्वया च्वनेगु भावनां यानाः

विचाधंगु दे बा ब्वमलंगु देया जनतां दाजु किजाया सम्बन्धय् मितयाः देया अस्तित्व नापं सार्वभौमिकता हे लिगिलिगि संका च्वन । थुकिया ब्वातुगु दसु भियतनाम, कोरिया, कम्पोडिया, मध्य पूर्बया दे व मेमेगु दे खः । अजाःगु भावना राष्ट्र राष्ट्रयाके दुसां राष्ट्र राष्ट्रयात अनेक प्रकारं आर्थिक, बैज्ञानिक, सामाजिक व सैनिक ग्वहालि यानाः अज छगू राष्ट्रया शान्ति व सार्वभौमिकताय् धाः याके मबीत थम्हं फुगु चाःगु ग्वहालि नं याना वःगु दु धँगु खँ थौंया बिश्वया इतिहासं ह्मायकन थें न्ह्यब्वये हःगु दु । अथे जूगुलिं थ्वयात तुतांया बिश्व रुप मध्यय् छगू रुप धाःसां छुं पाइ मखु । उकीयात हे बः कयाः बिश्वं थौं बिश्वया अनेक राष्ट्रयात तुतांया महत्व ब्वयाः बिश्वय् शान्तिया पलाः छिका च्वन । दँ १०१४ निसें १९१८ तक जूगु ह्मापांगु बिश्व युद्ध धुंकाः बिश्वया फुक्कं राष्ट्रयात छगू हे गुठियार यानाः दाजु किजाया भावना ब्वलंकेत बिश्वया नकतिनि संकटं न्ह्यलं चाःगु व विकाशया लँपुइ पलाः तयाच्वंपि राष्ट्रतय्गु कुतलय् लिग अफ नेशन्स धकाः विश्वय् थने हल । तर गुलिचां मदुबलय् दँ १९३९ निसें १९४५ तक जर्मन, जापान व इटलीया नेतृत्वय् हानं निक्वःगु बिश्व युद्धया भुखाय् ब्वल मुकें चक्रबर्ति जुइत ह्माय् म्वाका च्वंह्म जर्मनीया ह्माय् त्वदुल, रुस, अमेरिका व बेलायतं अंशबन्दा याना काल । थौं तकं निकू टुक्रा जुया च्वन । जापानया हिरोसिमा व नागासाकि शहर ध्वस्त जुल । अले दँ १९४५ स न्ह्याबलें राष्ट्र राष्ट्र नाप ल्वापु यानाः बिश्वय् संकट पिकयाः अले मानबताया अस्तित्व जक फुका जुइ मजिल धकाः ततः धंगु शक्ति राष्ट्र अमेरिका, रुस, बेलायत, फ्रान्स व चीनया कुतलय् न्हगु विधान ज्वनाः संयुक्त राष्ट्र संघ धकाः तुतां थें विश्वय् थने हल । थौं वहे राष्ट्र संघं बिमिन्न देयात आर्थिक बैज्ञानिक व सामाजिक संस्था दयेकाः ग्वहालि याना वल । नापं चिचिधंगु विकाशया लँपुइ पलाः छिनाच्वंगु राष्ट्रयात ग्वहालि यानाः शान्तिया हःपाः बियाः अले राष्ट्र राष्ट्रयात स्वाधीनता व स्वाबलम्बनया पाठ नं ब्वंका वल ।

अज थुलि नं धायेमाःगु दु कि गुगुं नं देया तुतां उगु देया बिभिन्न भाय्, जाति, शैलि, साहित्य व संस्कृति खः गुकें देशया शासन व्यबस्थायात बल्लाःगु तिबः बी । अथे जूगुलि गुगुं नं राष्ट्र ब्वलनेत राष्ट्र दुनेया फुक्क भाषायात उर्ति खने सयेकेमाः, नत्रसा राष्ट्र न्ह्याक्व हे विकाश जुल धकाः अन्तराष्ट्रिय क्षेत्रय् नार्याख च्वयेका जूसां व राष्ट्र विकाश जुल धकाः गुबलें धाये फै मखु वयातला ह्मगंगु नाय्खिया सः थ्वःगु जक धाये फै । हाकनं गुबलय् तक व राष्ट्रय् च्वंगु बिभिन्न भाषा व जातिया अस्तित्वयात न्हंका छ्वयेगु बिचाः याना च्वनी, बिकाशयागु लँपु पना च्वनी अले न्ह्याबलें अन्याय, अत्याचार यायेगु भावना अनया शासक तय्के दया च्वनी व राष्ट्र गुबलें नं स्वखाय् ब्वःगु अवश्य स्वयेमाली गुकिया बल्लाःगु दसु बिभिन्न राष्ट्रया बिभिन्न जाःतिं थःथःगु भाय्या लागि व्यवस्थाया विरोध व क्रान्ति यानाः अले माः थाय् प्राणया सगं बियाः शहीद धायेकाः थःगु भाय्, साहित्य व संस्कृति ब्वलंका वःगु कीसं तःगु पत्र पत्रिकाय् ब्वनाः सीका वयागु दु । वहे शहीदतय्सं थौं तुतां जुयाः कीत लँ क्यं वया च्वंगु दु । उकें थन धाये, तुतांया थःगुहे भूमिका दु थःगु हे विशेषता, परम्परा, अस्तित्व दु अले थःगु हे पहलं बिश्व ख्यलय् महत्व ब्वया च्वंगु दु । ◆

'झी' या ग्राहक जुयादिसँ ।

दछिया ङिनितका जक ।

न्यंसा धा छं विदेशय् वनेबलय्

मन्दिरा प्रधान

न्यंसा धा छं विदेशय् वनेबलय्
थौं जि थन वया छिमिगु देशय्
दे दु जिमि नं मांबौ सकलें
दाजु किजा थः थिति तःकें

सगरमाथा जगतय् नां जाःगु
जंगल जायेक पर्वत दुगु
म्हय् नसा थें खुसिबाः न्ह्याःगु
हालाः ऋङ्ग्ःत वन फुक थ्वःगु

कला संस्कृति इतिहास क्यनीगु
नेपाःगाः दु द्यो व देगलं जाःगु
थ्व देया सुपुत्र बुद्धं क्यंगु लँय्
वना च्वन शान्ति धाधां विश्वय् सकलें

बुं खुसि धः आपाः दु खानी
विकासया लँय् ल्वांवने मानि
सुन्दर शक्ति वलवान तसकंपि
यक्व दु माःबलय् द्यो पिकायेफुंपि

सुंक थुसुं च्वनी मखु सुं नं
मयःगु खँ धाइमखु स्वैंतं छुं नं
स्वभाव बांलाः सकस्यां धैथें
सिसःगु मा थस्वैमखु गुबलें

प्रकृति मय्जुं न्ह्याब्लें सुसुं न्हिलाः
सःता च्वनी पाचिने वा धकाः
पृथ्वी च्वंपि फुक मानवत
लसकुस दु थन चाहिला स्वयेत

म्हगसय् द्यंसां खना च्वनी वहे
मांबौं थःथिति लुमनी थः दे
ल्वःमंके धयां फहे मफुगु
न्ह्यलप्हे गुलि हिकुहिकु लंगु

ल्यांवने याकनं सयेकाःसीकाः
स्यंवने थः थाय् ज्या सिधयेकाः
फक्व बः बी जि दे थकायेत
तयेगु स्वये नां थःगु अस्तित्व

धिंधि ब:ला:

चक्रमान शाक्य, त्रिशूली

''बा होटेलय् वन, मांयात कना बी । बा होटेलय् वन, मांयात कना बी ।'' धाधां छम्ह न्ह्यर्दंति दुम्ह मिसामचा ख्व ख्वं लँय् वयाच्वन । कतांमरि थें बांला:म्ह मचा धुकु-धुकु पला: छिना: लँ धुच्छि उकथं ख्वया व:गु खना: सकलें ग्हिलाच्वन । छम्हेसिनं मन्ह्चसे ख्याः थें नीं थें याना: धाल, ''छिमि बा होटेलय् वन ला, नानी ! हुँ हुँ मांयात कना ब्यू हुँ ।''

होटेलय् वना: च्या छगू कप त्वनेगु प्राय: सकसियां चलन हे जुइ धुंकुगु समाजय् व मचायागु ''बा होटेलय् वनं'' सकसितं न्होकल । छेँय् सिसिकका:पिं जूसा तर्कारी न्यायेत गा:गु ध्यबा होटेलय् वना: फुका वँगु धका: नुग: स्याना: मांम्हस्यां अथे कंवा धका: खँ स्यना त:गु जुइफु । किन्तु व मचायागु स्वास्थ्य व वस: खनीबलय् सुनानं इमित गरीब धका: अनुमान याइमखु । साप हे नुग: मछिंगु पहलं व मचा उकथं ख्वया वन । छुं रहस्य दइ थुकी धका: गुलि न्ह्यप्पु चाहीका: न थथे हे जुइ धका: मनं अन्दाज याये मफु ।

माघया अन्तिम हप्तापाखे, छन्हु बान्हिंतिइलय् छगू ज्यां लिहां वयाच्वना । नीन्यादंति दुम्ह मिसा छम्ह याक: चा हाचाहाचां लँय् वयाच्वन । बयागु गम्भीर आकृति मलिन मुद्रा खना: छाय् थ्व मिसा थुगु पहलं व:गु धैथें मनय् भतिचा खस खस मिन । जिज्ञासु मिखां वँगु ख्वालय् स्वया । उखे थुखे गनं हे मस्वसे व मिसा थ:गु हे धूनं वयाच्वन । वैयाय् लिक्क थ्यंबलय् जित: वँगु ख्वा:या सौंदर्यता साक्षात्कार जुल । ''थुलि ख्युंगु ख्वालय् हे थुलि चकं थ्व मिसा मुसुकाइबलय् गुलि हिसि तिकि ननीगु जुइ व ख्वालं । अनायास हे मनय् भावोत्पन्न जुल । ''न्हापा लिपा जूसा गुज्व:गु समा: याना: पिहां वँम्ह जुइ थ्व । ''भुलुसुलु दंगु सँ अथें हे भाग्लां तया: अरू लकां हे नं मन्ह्चासे व मिसा उकथं वयाच्वंगु जिगु लागि अजुगतिया विषय जुल । कन मिखा हे लिमकासे स्वये मास्ति वल । व मिसा छसिलिना वयाच्वन । जि नं थ:गु लँ लिना वयाच्वना । यानय् निम्ह ल्याय्म्हत ध्वाराध्वां छ्वांय् वयाच्वन । इमि ल्यूल्यू वहे ''बा होटेलय् वन'' धका: ख्व:म्ह मचा नं दु । इमिसं व मिसायात लिलाका: न्ह्यपन । लँ दथुइ दना: स्वया च्वना । व मिसा उखेथुखें उम्कय् जुइत स्वत । धौछिंति अन ज्यापु ध्याखनय् ज्यापुं ज्यापुनीयात न्ह्यन्ह्यपना: अभिनय या:गु थें जुल । आखिरे छम्ह मिजंम्हेसिनं वँगु ल्हा: ज्वन व मिसां त्व:फिकेत सन । मिजंतय्गु बलय् छु लगय् जुइ । लँया सिथय् प:खालय् लिधना: वँय् प्यंका व मिसां थिक: काल । अनं वैत संके मफुत । वं ख्वख्वं धाल-

''जित: गनेमते दाइ''

"गन वनेगु ?"

"न्हाचथाय् जूसां वने"

"गन न्हचाथाय् जूसां ?"

"सी वनेगु मखु । पय्नं वनेगु मखु । प्वा: छग: लहीत न्हयाथाय् जूसां वने । भारा सिला: जूसां नये ।"

मिखाय् ख्वबि ल: ल: धायेका: नापस्तुं दनाच्वंम्ह मचां व मिसायात कत्ताक जंय् घय्पुना: ख्वख्वं न्यन, "मां ! गन वनेगु ? मां गन वनेगु ? जि नं वये ।"

छम्ह ववं निम्ह वव प्यम्ह न्याम्ह मनू मुंने धुकंल । आ: जा: थन जात्रा हे जुइन धका: च्यापला: छिपला:ति लिहां वना, "न्हयागु जूसां मय्जु ! छेँय्नि हुँ । लंय् थथे च्वना च्वनेगु बांमला:" धका: निक: स्वक: तुयाबिथा । सातुसाला यंकल । मिखाय् ख्वबि हुहुं बिस्तारं व मिसा छेँय् वन ।

जेठयागु निभा: गुलि थी थ्व सकसिनं स्यूगु हे खँ ख: । थुज्व:गु तिन्हिनय् तांग्व:या च्यूता: सयासे छन्हु वहे मिसा रणचण्डिकाया रूप कया: तत:पला: याना: लँय् वयाच्वन । सकसिनं वँगु ख्वालय् स्वत । छम्ह मनुखं धाल "जगतचिया कला: सिवक तं पिकया: व:म्ह थैं च्वं । गन वने त्यंम्ह जुइ !" पलख जायेका: ल्याय्म्हत प्यम्ह न्याम्ह नं हाचा हाचां वल । उक्री उखुनु लहा: ज्वंम्ह मनू नं दु । इमिगु उत्तेजित ख्वा: खना: सकलें सशंकित जुल । वथांचिक मुना: स्व: वना ।

गल्ली दुने चिकिचाधागु छेँय् नोकव: स्वकव: दुगु च्यापस: छगू दु । च्छयला, काचला, पुकाला, खेँ, ऐला सिसित नं च्वया त:गुलि भतिपस: धा:सां ज्यू । मेच टेबलया प्रतिनिधित्व याना च्वंगु त:पागु सुकू छपातय् ग्राहकत निम्ह पयतुना च्वन । यौवनया स्वाहानेय् थाहां वना च्वंम्ह छम्ह ल्यासें अत्यन्त हिसिदुगु पहलं ग्राहकतय्गु सेवा यानाच्वन । ऐलाखं च्या:गि, ल्यासेया हिसि का:पि ग्राहकतसें ल्यासेनाप मिखा ल्वाका: गुबलें लहा: ज्वनीगु, गुबलें न्यतालय् थीगु यानाच्वन । इमिगु स्पर्श म्ह वाइंया मिना:ला मस्यु थिवक्वर्पति व ल्यासे मुसुमुसु न्हिउ । ता:थय् च्वंम्ह बाझाति वंम्ह मिसां थुखे मस्व:गुलि इमिगु व क्रिदाय् बाधक मजू । ग्राहकतय् ल्या: जाया वंगु नं होश मदु । पलख जायेका: रणचण्डिका स्वरूपा व मिसायागु क्रोधोन्मत्त बाक्यं इमिगु व क्रीदाय् मलखं का:थें कल । "ए ! रण्डी ! पिहां वा । जिमि नानीया बानाप द्यनीम्ह रण्डी ! पिहां वा" ग्राहकत तोलय् जुल । ल्यासेया ख्वा: ह्याउंसे च्वन । दर्शकतसें मे वांन्यात । "पिहां वा रण्डी ! सँ छपु छपु वतले मपुसें त्व:तेमखु छंगु ।" मिसाम्ह धुँ थें गजंय् जुल । "बा होटेलय् वन, मांयात कना बी" धा:गु खँ भतिचा थू थें थू थें च्वनावल । आ: व ल्यासें छु लिस: बी ? स्वयाच्वंपिसं थुकिया प्रतीक्षा याना च्वन । वं छुं हे मधा: । ता:थय् च्वंम्ह सुलिं नकिचां ल्यासेया प्रतिनिधित्व यात । "स्वां खन भंब: जू वल । स्वांयात छु दोष ? थ: भा:तयात बसय् तये फयेकेमा: का छं । बरा कंकिया म्हायूयात य:थ:थे धा: वइ ।" वंत क्रोध कटाक्षं कयेका: व मिसां हस्कल, "देशय् थ्वपूम्ह म्ह्याय् गन बिया नये भा: मखन । जिमि नानीया बायात न्हचच्याकागुका मखुला ? दर्शकतसें मनं मनं धाल, "मांम्हेसिया हे प्रोत्साहन दु खनि । म्हयाय्म्ह छाय् कसय् मजुइ !" व ल्यासें फूर्तिसाथ धाल, "छिमि भातयाके मवंसें त्व:तेमखु ।" मिसातय् लागि थुलि अप्व: सहयाये मज्यूगु खँ मेगु छु दइ ! पालित:लय् मि वछल । मनय् तं भय्बिल । पसलय् दुहां वना: व ल्यासेयात सं ज्वना: पितहल । न्यतालय् छथु यांकया: मुइकल । ख्वा: जायेक थुकलं बिल । "च्वं वारे छ जिगु छेँय्" धका: न्यता: पर्कुविक स्वाय् च्वइकल । लिछ्यनं थामय् हास्क छ्याना च्छत ।

सम्ब मिखा, चाकला: ख्वा:, पर्लाचिगु न्हाय् तत:पाँय्गु

न्यता: तत:पुगु ल्हा: तुति ग्वाथ्यामाथ्या चवंगु म्ह स्वयेबलय् व ल्यासे व मिसा स्वया: गाक्ं हे ब:ला: ख्वा:व: । किन्तु अपराधी धुँया वल बिस्युं वं धा:गु खँ थें जुया:ला मस्यु वं व मिसायात छुं हे याये मफु । ल्यूने दनाच्वंपि ल्याय्म्हतय्गु उत्तेजित ख्वा: खना: ला मस्यु थांम्हेसिनं नं छुं धां धाये मछा: । मिखाय् ख्वबि लल: धायेका: स्वयाजक च्वन । उखे थुखे स्वया च्वंपिनि पुचलय् भुनु भुनु खँ जुल । "थ्व ल्यासें त:म्ह्लिसे प्यपुनेगु स्वये धुंकल । किन्तु बासना तृप्तिया क्षणिक साधन जक याना: ल्याय्म्हतसें थ्वैत थ्वंलात । आ: थ्वं जगतचित ज्यान बंसां स्व:तीमखु ।"

"न्यया काये दतले थ्याक्कं सुनां यंकी । उकिसनं सुलि पस:या साईनबोर्ड जुयाच्वंम्ह ।"

"थ्व शशि थुकथं ल्वा: वयेहे मज्यूगु । थ्व बंगु भूल ख: । थुकि याना: खँ जक बा:गु मखु प्रतिशोधया भावनां नं वुइकल ।" "जगतचां हे थन वयेगु स्व:तूसा वया छु लगय् जू ?"

छन्हुयागु खं, बहनी तांन्व:गुलि न्हच: वयेके मफु । पासांपि प्यम्ह्ल्याम्ह मुना: चिने गफ थाना च्वना ।आक्सय् नगु छग: हे खनेमदु । हप् हप् व । फय्फो नं मसं । वा छक: वया ब्यूला गुलि ज्यू धका: सकसियां मती । बाथा बाथा कनाच्वंपि ज्यापुतय्‌त तांन्वया: छतपत जुयाच्वंपि मनूतय्‌त सुपांचं हेयेके थें जक याना च्वन । थ्व छव थुगुसो नं भिकी मखुला छु, धका: सकलें सशंकित । चान्हसिया फि छता: ई जुल । जिमिगु सभा विसर्जन जुइ त्यन । जिमिसं तापक सुं मिसा छम्ह याकचा शुरुशुरुं वयाच्वंगु खना । विजुलिया प्रकाशय् थ्वनेव वैत म्हसिल । वहे सुलि ल्यासे खनि । सं भुलुसुलु दं । ख्वा:पा: कुतुं वइथे ज्वूं । न्हातिकाय् तिना:गु सिन्ह: कपालय् उखेथुखे किनाच्वन । ख्वबि स्व: स्व: व: । सारी हुलि हुलि गा: । लंया न्हचपाता हे फिरिफ्तारि गुना च्वंगुलि डुने चिनातगु डुरूपं (Chester) त्वइस्य खने दु । जिमित खनेवं सारी च्वतं छयनय् पुया: ज्यू ज्यू थें म्ह सम्हालय् याना वन । वैत खना: सकसियां मिखा तग्व: जुल । परस्पर प्रश्न सूचक मिखां स्व स्वं सकलें तोलय् जुल । पलख जायेका: छम्ह मेम्ह पासा नं जिमिगु पुच:या सदस्य जू वल । "गन वना वया ?" न्हचस:या खिस: ब्यु ब्युं वं धाल–"यौं नं धुमधाम जुल जगतचिया छेँय् । आ: बहनी शशिया बेलि याये सिधयेका: चिप सिला:, सुचुकुचु याना: क्वहां व:बलय् व सुलि ल्यासे मन्तयेक क्वथाय् चवना च्वन हँ । थन छाय् छ रण्डी ? सुंक पिहां वनेसा हुं । नत्र बांलाइ मखु धाल नं छंगु जक छेँला थ्व ? धका: कसय् जुल हँ । गुलिजक सहयाये मजिल थें शशिया ! वाकुछिना: सँ ज्वना: लुतुलुया: क्वथां पितहल । जिमि नानीया बानं बिज्गु मखुला थ्व वस: ? धाधां लं त्वकेत सन । अले निम्हेसियां ल्हा: चलय् जुल । तं पिहां वइबलय् बल नं गनं जक वइगु जुइ ! अपाय्ग्वाराम्हेसित घिसिसिसि लुया: त:खा फुसय् तये हल । ककु ककु तिना: स्वाहानें क्वफात । "छिमि मा:तं वा धाल । वये धुन ! छं धयां पिहां वनीला ? "धका: थिपाथापा हे मदु । गलेस नका: चिने तये हल । ग्वाराघिरि खापा:तित । तलय् झ्यालय् च्वना: शशि धाये जिक्व धाल "थुइक रण्डी ! बेशर्मी बेश्या ! बरा जिगु छेँ धका: बाबा या: वइम्ह का छ ! हूं चपा: (सत:) का छंगु छेँ, खापाखिपा सीम्वा:गु छेँ । यक्व ल्याय्म्हत दुकाये जिउगु छेँ ।" व ल्यासें पति तस्वाका: धाल–"स्वया कारे ! स्वैगु छेँ जुइ थ्व ।"

योग साधन यानाच्वंम्ह योगी थ:गु ज्या सिद्ध मजूतले धैर्यसाथ संयमी जुया च्वनी । सुखू स्वानं नं व्हयेगु ई मजूतले अनेक प्राकृतिक दुख सहयाइ । वसन्त वल ला, मुसुकाये त्यलला अले थ:गु सौरभ व गौरबया प्रदर्शन

यानाः सकसियां मन मुग्ध जुइक प्रफुल्लित जुइ । अले वैत थ्वयाः गुलिसिनं यः यात छाइ । गुलिसिनं छ्यनय् छुइ । सर्कासिन वेंगु कदर याइ । व्हयेमत्यवं हाया वल धाःसा वेंगु जीवन अर्थं हे सिति जुयाःफुना वनी । समाजया लागि व उपयोगी जुइ फइमखु । मनूया जीवन नं व्यर्थ हे धायेमाः । छात्र जीवन वेंगु मुखू अवस्था खः । थुगु अवस्थाय् संयमी जुइ मफुत कि व विद्यार्थीया भाग्यय् की दाल धयां अत्युक्ति जुइमखु । थ्व खँ मसियाः अथवा अधीर जुयाः गुलि विद्यार्थीत लक्ष–पथयात बिचय् हे त्वःताः वासनाया शिकार जू वं । शशि बदन नं छम्ह थुज्वःम्ह हे छात्रा धायेमाः । वेंगु नां वेंगु रूप लावण्ययात त्वः । वेंगु ख्वालं वैत तःखा छेंया म्हचायम्चा धकाः धाः । अज्वःम्ह कोमलाङ्गिनी अज्वःम्हसिया ल्हातय् नत्र शायद हे लाः वइ । वेंगु अतीतया इतिहास सिउँपं सकसियां नुगःमछि । थ्व नु ड्राईभरो ज्वा नं ववहचंगु मखु । किन्तु बहनी जुलकि लँ छपुं थःगु यानाः धे धे चुइका जुइम्ह, नौतिकतां पिने लाःम्ह जुयाः शशि दुःख सिल ।

छन्हु सुथसिया गुताः इलय् ओप छगः जगतच्छिया छेँ ववय्-दिका तल । छम्ह त्यायम्हचाम्ह मनुखं ट्रंक बाकस, प्वःपी, खात्रखुत्र ल्हचयाः मोतरय् तयेहया च्वन । त्वालय् च्वँपिं सिसात गुलि कथालय्, गुलि फलय् च्वनाः मिखा ताहाकः यानाः उखेपाखे स्वयाच्वन । तलय् छम्ह मिसा ख्वःसल हालाच्वंगु तायेदु । "पंसि हे सिने मसःनिबलय् जितः थ्वे याना तये अथे याना तये हृदयसिंहासनया देबी, मनमन्दिरया महारानी धकाः हेयेकल । मलाःतले हेरा, लाये धुंकाः छ्वगीगु केरा यानाः गुबलें जितः थिस्त सुख मबिउ । रण्डीया खँ न्यनाः न्हि न्हि जितः कसा नकीगु । चान्हं पिहां हुं, न्हिनं पिहां हुं, बर्निनसें याउंक च्वँ, न्हिछि न्हिछि घयपुना च्वँ । मूर्ख बुद्धि जुयाः थः क्षमानंपं मां अबुया न्हासय् लाकमं प्यंकाः वया । अज्वःगु दुःख जुल जितः ! अधमि ! पापी ! जिगु हवनि छु छु याइ स्वरे ।"

"सँ छपु नं हायेके फइमखु । सार्खो सा सोमा धायेव सीला ?

"जिगु स्याः नुगःया सराप लतय् जुइला, मजुइमा स्त्र रे ।"

"जितः सराः बियागु का मखुला ?"

"जि मबिया, जिगु नुगलं बिलका ।"

"न्हें, थ्व रण्डियात ।"

"रण्डीया भाःतं स्वइबलय् रण्डी हे मखा जुइ ।"

(धीं, धौं, धीं,) ऐया ! ऐया ! ऐया ! (धीं धीं) सित, सित, योऽऽमाऽऽआँ ! जि सित ! हुंः हुं हुं हुं "

"मांयात दायेमते, मांयात, दायेमते बा, मांयात दायेमते धया हाँय्: हाँय्: हाँय्:" गपायसकं मुल्याःम्ह जगतचा ।

"गपायसकं मुल्याःम्ह जगतचा ! गुलि अन्याः याःगु स्वः, वं कलाः यात ! च्वापुगुं इ तपस्या च्वंसां लाइमखु वैत अपाय्सनाय्म्ह कलाः ! लाववपाक्व सना जुइम्ह ह्वाम् गुलु जगतचा, सुलि–खवं चगतचा ।" उखेथुखे ह्यालय् च्वनाच्वंपिं मिसात हालाहल ।

पलख जायेकाः शशिवदन मिखाय् ख्वबि हुहुं पिहां वल । मोटरय् च्वन । मस्त निम्ह नं लिसे लिसे वल । ड्राईभरया खापा तित । मोतर स्टार्ट यात । छ्यलो स्वाहानें सु कुहां वःगु थें तायेदयाः ड्राईभरं प्रतीक्षा यात । मोतरय् दुने इञ्जिनया सः थ्वयाच्वन । ड्राइभर जगतलाल लुखाय् खने दयेकः वल । ख्वाः क्रतिचा च्याः, गम्भीर पहः वः । बाये त्ययेकाः मस्तय्गु मायां ला, अथवा कलाःयागु जकं हाकनं माया वल ला, मिखा नं भतिचा प्याःथें च्वं । छितका वंगु नोट निपाःनिपाः मस्तयगु चिचीपाःचागु ल्हाःतय् तयाः, मायायात जबरजस्ति थवत्यलाः, न्हातिका ख्युस्य च्वंक तयाः वं धाल- "छिमि बाःया ल्हाःतं कायेगु थुलि हे का ।" मस्तसें मिखा जायेक ख्वबि तयाः बौम्हेसिगु ख्वाः स्वया च्वन । मोतर हुंइत न्ह्यात । ✩

व ती छगः

यासुनारा कावाबाता

थौं चाह्लय् ह्मगसय् ह्नं नं व हे 'ती' छगः ।

'ती' शब्द च्वयेवं हे जि थू– जि छु खँ कने त्यना । व ती– छः, व हे तिलं याना: जि तःकः मछि ब्वहः फये धुन । गथे त्वःमंके जि !

छः, जिगु जवःगु ब्वहलय् दु– व ती । ब्वहःया च्वकाय् लाक्क ।

"सिम्पु पाय्गः जुलं मयाये धुंकल । अक नं व ती लिसे ह्नितातच्वने मगाःनि का । ह्निति ⋯ ह्निति ⋯ ⋯ छन्हु व हे तिलं पपू बुया वइ, अले छं नं हिसिचा दुह्म परिचा थें ब्वया जुइ खनी ।"

छि न्ह्याब्लें गिजय् याना दी । न्ह्याब्लें हिबाय् चवाय् याना: हाय्काच्वना दी । छः, छि धैथिइ थें थ्व ती भचा अप्वः हे तग्वल । तग्वया: नं ग्वला:, ग्वल्लाना: नं मनाव:गु थें ।

मचा थें लासाय् ग्वारा तुला: व ती लिसे कुतिकुति सनाच्वनेगु जिगु साप हे हिसि मदुगु बानि । छि दकय् न्हापां थ्व बानि खंका दीबलय् जि गुलि मछालागु । ख्वये नं वल जित: । छि तसकं अजूचाया दिल नि उखुन्हु ।

"थो मते, सायाको । छं थ्यू लिसे व ततःग्वः जुया-वइ ।" जिमि सामं नं ग्वःकः मछि ब्वहः थ्यू । तर उबलय् जि मचा हे तिनि धायेमाल । किस्वदंया छह्म हिसिदुह्म म्ह्याय्मचा । न्ह्याबव धा, न्ह्याक्व न्वा ⋯ जि न्ह्याब्लें व हे सायोको । जा नये धुनेव लासाय् ग्वारातुले, अले तीजक व तिलय् जिगु पतिचा वाले । चायेकं मचायेकं जि न्ह्याब्लें व हे सायोको ।

दकय्न्हापां ती चासुवया च्वनागु खंकादीबलय् उबलय् तक्कं जि मचा हे तिनि । कला:सू ह्मो व मचा:सू आपा: दं जिके । जि छक्क चा:,– छि छह्म मिजं मनुखं जि गुलि मछाला धंगु खं थू जुइला । धात्थें, जि सिक्क मछाला । सिना ति हे ग्यन । उबले जि बिचा: याना– थ्व इहिपा: धंगु ला तसकं हे मछिगु स्वापू खनि ।

मती वन– सुचुकातइगु दक्व फुक्क खँ छि सीका दी धुंकल । संसारया न्ह्योने नांगां थना ब्यू थें जुल जित: । मचायेक मचायेक थःत थम्हं त्वपुनातइगु सुचुकाखँ छब: छब: याना: जित: उला दिल छि । थथे ताल, मानों जि कन कन मछाला: कय् कय् कुना वना, छि कन कन जिगु ह्म छम्हं स्वयेगु कुत: याना दिल । हानं, स्वइ दिसँ रे, छिगु ल्हा:यात जि ह्मा: नं धाये मफु ।

उखुन्हु छि न्ह्याइपुक्क हे द्यं झाल, अले तिनि छक्का: याउँक सास: ल्हाना । जि याक:चा जूगु ज्यू थें च्वन । जिगु ल्हा:तं न्ह्मा:–न्ह्मा: ह्मा:–ह्मा: धाधां व हे ती चासूवन ।

"थौं कन्हय् व ती छक: हे मथी धुन ।" मांयात थथे खँ छुना: पौ च्वयेगु मती वन, तर थथे बिचा: यायेव हे जिगु ख्वा: ह्माउंसे च्वनाव:गु वा:चाल ।

"व ती छग:यात कया: मा:गु दु:ख ताइच्वगु ला व ।" छन्हु खंय्खँय् छि हाला दिल । जि लय्ताया । छिगु खँयात नुगलय् थ्यंक तया: छ्यं क्वाना । तर थौं छचाय् धुंगुव अपाय्मछि हाक:गु ईयात लुमंके । उफ् ! नुग: ख्व: जिगु । दुख चस्चस् मि थ्व नुगलय् । जिगु छुच्चागु बानियात

छि भचा अप्पो हे ययेकादीगुसा, कन हे गुलि मंभि जुइ धुंकल जुइ ।

व तो लुमंकाः अपायच्चो नुगः मछिकागु मदु । मिसातय्गु गःपतय् तो दु ला धकाः स्वः जुईंपि मिजंत सुं दइ ला ! गुबलें गुबलें ह्म स्यंपि मिसातेत 'तालं ग्वयातःगु क्वथा थें गस्यंपि' धकाः छेंकि खँ ल्हाइ । तर जिगु तीयात 'स्यंगु अंग' धाये मज्यू नि । ह्म स्यंह्म धायेत ला लंगरी, कनि, खरंनि जुइ मानि का ।

मखु, तो चासु दयेगु बानि दुह्म मिसा धकाः छाय् हाला जुइमाःगु छि ?

जिगु बानिलिसे तं वयेके माःगु छु दु अपाय्चो ?

"थी मते," छि तमं भचा जागे जुयो दी, "गुलि धायेगु थी मते धकाः ।" सलं सः कः थथे ब्वह बिया दिल, जि लुमंके मफु ।

"चासु वयेत देपागु ल्हाः हे यंके माःगु ला ?" छकः हो-मी चाचां न्यना दिल ।

"देपागु ल्हाः ?" थाराक्क न्हुल जि ।

छगू सत्य खः थ्व । थौं तक्क छकः हे मचाःनि कि तो चासु वयेत न्ह्याब्लें देपागु ल्हाः जक छ्यला । जि ह्नसंग वन– मिछा चालाः नकतिनि छुं खंकाह्म थें ।

"तो ला छंगु जवगु ब्वहलय् दु । जवगु ल्हाः धकाः छ्यलेमाः छं ।"

"ओह !" जि जवगु ल्हाः ल्ह्वना, "तर मछिसे च्वं जितः ला ।"

"गथे मछि धैगु ?"

"तर··· देपागु ल्हाः छ्यलेगु बानि जुइ धुंकल ।"

"जवगु ल्हाः सा सतो ।"

"जवगु ल्हाःयात लिखतं यंकेमाः ।"

"लिखतं यंकेमाः ?" छिगु सलय तं व हीमी दंक । "खः, देपागु ल्हाःतं सा थथे न्ह्याःने छि, जवगु ल्हाः थथे लिखतं यंकेमाः ।" छि धइदीगु छता खँ माने जुइगु मन जिगु मखु । धायेत म्हुतुइ जायेक ख उलुउलु वःगु खः– थथे देपागु ल्हाःतं तो चासु वयेगु ला जि थम्हं हे यस्यं लहिनागु बानि खः । थथे देपागु ल्हाः हयेबलय् जि थःत थम्हं ययपुना थें च्वं । मानों जि छिपाखें बचय् जुयाच्वना । छितः पना च्वना जि । खः, छितः पनाच्वना जि ।

तर छुं मखु थें न्यना, "देपागु ल्हाः छ्यलेगुलो छु दं दु ?"

"देपा जुइमा, जव जुइमा, बानि छता बांमलाः का ।"

"जि नं चाः व ला ।"

"ह्नि ह्नि हाला मचवना ला जि –डाक्टरयाथाय् वनाः लिकया वा धकाः ?"

"तर जि ह्याः । मछाःसे च्वं ।"

"मछाले माःगु छु दु थुकी ।"

"तो छगः लिकायेत सु डाक्टरयाथाय् वनाच्वनी । थ्व तिलं छु स्यंकूगु दु ? ख्वालय् दथुइ वःगु सां बांमलाः खः । तर जि ला पत्याः मजू– मनूतसें गःपतय् च्वंगु तो नं लिकाः । जि वंसा डाक्टर ला न्हिलो का । वं सीकी कि जि वइथाय् वनागु मेतां मखु, जिमि भातं ब्वह ब्यूगुलि जक ।"

"तो चासुवयेगु बानि दुगुलिं लिकाये माल धकाः कने फयेके माः छं ।"

"छु धाये छितः · थ्व तो छगःयात गुलि महोगु व । खने हे मदुथाय् वसतं तपुना तइ थाय् तो छगः वल नं मपाय् धंगु खँ ब । थुलि ला सह याना दी माः छि । थ्व तिलं छितः छु ह्याइपुकूगु दु । छितः माकु न्ह्याइपु बिया हे च्वनागु दु जि ।"

"छं चासुवया मजूसा, जितः छुं खँ मदु ।"

"मखु, जि धाये त्यनागु ··· ··· ।"

"खः, खः, व तो छंगु बुसां निसेंबा ब्वसः ज्वनावःगु ।

उकिं छं थः महिलेगुली ल ल धाइगु हे जुल ।"

"जि कुतः याना । ताहाः गःतांगु चालं नं फिना स्वये धुन– तोयात थी हे मखु धकाः ।"

"ता तवक मपयू छं ।"

"हरे ! थ्व तोयात थिल धकाः छु द्वंकागु दु धइह्म का जि !" मानों जि हानं कच्कच् याना ।

"द्वं छुं मदु । थ्व वानि जितः पतवक हे मयो धइगु का ।"

"तर, छाय् मयोगु छितः ?"

"छाय्‌या लिसः मदु । जिगु न्ह्योने छं थ्व तो लिसे ह्निते मते । थ्व छता बांमलाःगु बानि खः । थ्व बानि छता वान्छ्ःसा जितः यः का ।"

"बानि त्वःते मखु धकाः मधया नि जि ।"

"न्ह्याब्ले चासु वंसां छं ख्वाः ज्याइगु बि स्वयेमयो । व छुं तं थें, छुं ल्वःमं थें ज्याइगु ख्वाः । हः व ख्वाः यइपुस्य मच्वं धंगु का ।"

सके छिगु खं सत्य खः –व खं गुकिं जिगु दुनुगः थिल । उकिं जि छ्यं स्वाना ।

"हानं थथे तो चासु वयागु खना दिल धाःसा, जिगु ल्हाःतय् दाया दिसँ ।" जि ख्वबिलुचा वं हाला ।

कलाः-भाःतया ल्वापु चब्बुत, तर ताउ तवक नं छिगु शब्द जिगु नुगलं हुयाव्छ्यं मफु ।

'हः व ख्वाः यइपुस्य मच्वं ⋯ '

'छं ख्वाः ज्याइगु जि स्वयं मयो ⋯ ⋯ '

व दृष्य ⋯ देपागु ल्हाःतं थःत थम्हं घय्‌पुनाः तो चासु वना च्वनागु व दृष्य ⋯ त्वले कनाः गनं तनाच्वंगु मिखा ⋯ छुं तं थे ⋯ छुं ल्वःमंथें ज्यानाच्वंगु व ख्वाः ⋯ व दृष्य, गथे ध्वाथुइकेगु व दृष्ययात । खः जि याकःमि ⋯ थः जक स्वायेत स्वइम्ह स्वार्थी ⋯ व दृष्य ⋯ छम्ह मिसां ख्वाः ज्याःगु दृष्य –चिकिचा धंगु ल्हाःचागु 'थः' बात मेपिपाखें बचे यायेगु कुतः यानाच्वंगु दृष्य । छुं मदुगु छम्ह कीचिगु जीवन बराबर 'थः' यात स्वाकातयेगु इच्छाय् करपिन्त पनाच्वंगु दृष्य । खः, जि तनावना –जि 'थः' थःके हे तनावना । छम्ह स्वार्थी थःके हे तनावना ।

छु जि छितः 'थः' यात लःमल्हानागुया थ्व संकेत थू ला छि ? थ्व संकेत –छि व जिगु दथ्वी छबः ख्युंगु थाय्‌या अन्तर । अले तो चासुवँये बलय् छु जि दुनेया सत्य जिगु ख्वालय् लूवः ला ?

तर थ्व चिकिचाधंगु बानियात छि थपाय् धंगु खंय् हिला दिल, सके थुकिया कारण मेगं मखु –जि छितः बीमफुगु सन्तोष खः, छिगु प्याःबाः जि लंके मफु । यदि छितः मावव न्ह्याइपु बिइ फुगुसा छि न्ह्याब्लें जि खनाः मुसुमुसु न्हिला दी । थ्व तो छगःयात कयाः चछि चछि हालाच्वने म्वाःलिगु जुल ।

अले व बिचाः नं गुलि ग्यानापु । जि थुरं खात –गुबले जिगु मनय् ऊवात्त छता खँ लुल । जिगु बानियात ययेकोपिं सुं मेपिं मिजंत नं ला दु ज्वी थ्व संसारे ।

थ्व छिगु मतिनाया इच्छा खः । छिगु मिखाय् न्ह्याब्लें हिसि दइ च्वनेगु छिगु इच्छा । तर थुज्वःगु चिचो-धंगु खं हे खः, मचायेक हाकयाः थहांवइ, जीवनया न्ह्यइपुगु किपाया ध्वः की, इहिपाः –जीवनयात कुचा-कुचा बला बिइ । धात्थेंयापिं कलाः भाःतपिन्त ला व्यक्तिगत असमानतां छुं किचः मह्वले माःगु खः । पाः फयेके छाः –थों तवक उज्वःपिं कलाः भाःतत गनं दइ मखु, गुमिगु दथ्वी छुं असमानता मदु । मिले जुयाच्वने फुगुया अर्थ निम्हेसिया दथ्वी नं मब्यंगु मतिना दुगु मखु । व त ल्वा जक ल्वाइपिं कलाः भाःततय्‌गु दथ्वी मतिना भचा हे मदु । जि बिचाः याये (थथे बिचाः यायेगु त्वःते मफु) –जिगु चिकिचाधंगु बानियात छि भचा अप्वः हे तग्वःगु मिखां स्वया दिल ।

धात्थें छि जितः दोः फाल, प्यंकः जाल । जि ख्वया । जि न्यना छिके … छि छाय् थुलि हारां ज्वया दियागु ? थ्व ती छगलं जि छाय् थुलि दुःख सो माःगु ? तर व ला धात्थेंगु खंया दचबः जक । "गथे लंकेगु व बानि ?" छि धइ दिल, छिगु सलय् तं खाः । बांलाक थू जि, छिगु नुगलय् हा कयाच्वंगु खँ । जितः दायाः छिगु नुगः सिक्क हे मर्मि । सेपिन्त थ्व खँ कंगुसा, छितः पक्का नं हारांम्ह भाःत धाये धुंकल जुइ । तर न्ह्यागु निगति खँ नं छगू सह यायेगु व सह मयायेगुलो हिलाच्वंगु व इलय्, छिगु ल्हाःतं ब्यूगु कसां जिगु म्ह भचा याउंल । मन भचा क्वलात ।

"जि गुबलें थथे याये मखुत, गुबलें । जिगु ल्हाः थ्चिना दिसँ ।" जि थःगु निपां ल्हाः छिगु छाती दिके हया, मानों जि थःत छम्हं लःल्हाना ।

छि छक्क जुया दिल । छिगु तं गनं गनं सुना वं थें च्वन । छि धात्थें चिंकि जिगु ल्हाः प्यपुंक चिना दिल ।

छिगु मिखा स्वस्वं जि लय्ताया । चिनातःगु ल्हाःति सें पियाच्वनाम्ह जितः स्वयाच्वंगु छिगु मिखा । बिचाः याना –आः जिगु बानि तनावनी ।

तर बानि जितः त्वःता मवं । बानि हानं लिहां वल । अले जि प्रति छिगु मतिना नं सबांया लागि सित । छि थथे हे धइ दियागु मखुला कि जिगु बानियात गुबलें छुं धया दी मखुत, जि थः यत्थे सना च्वं ? उकिं ती चासुवंये-बलय् छि खंसां मखं छू, याना दिल ।

अले छगू अजू चाइपुगु खँ जुल । न्ह्याक्व ब्वह ब्यूसां दाःसां सप्वंगु बानि उखुन्हु मन तन ? गुलि थाकुक्क कुतः यानां मवंगु बानि, थः थम्हं हे तनावन ।

"थौं कन्हे ती चासु मवंय धुन, स्यू ला छि ?" छितः कना मानों व बानि नकतिनि जक तनावन । छि बिना शब्दयां न्हासं सः पिकया दिल, अले छुं वास्ता मयासे जितः स्वया दिल ।

थ्व खं छिगु लागि निगति सा छि छाय् न्हापा अय्-सकं ब्वह बिया दियागु –जि न्यने मास्ति वः । तर छि नं तक्कं तुयामदी जितः ।

छगू बानि –दुसां मदुसां छुं खँ मदु ? –न विष न वासः । छन्त अपाय्जि यःगु बानि छाय् त्वःता व्छया ? –मानों न्यना दिल । छिगु ख्वालं निराशा बिल, तर । छितः छकः हानं ही-मी चायेकेत व ती दवांइ दवांइ चासुवया क्यने मास्तिवल । तर जिगु ल्हाः मन्ह्याः ।

जितः फन याकःचा जू थें च्वन । तं नं पिहां वल । छि न्ह्योने मदुबलय्, हानं चासुवंये मास्ति वल । तर छाय् छाय् थः खनाः थः हे मछाः थें जुल । जिगु ल्हाः मन्ह्याः ।

जिगु मिखा बँय् क्वछुत । म्हुतुसि वांन्याना । "छंगु ती छु जुल ?" छि न्यना दी धकाः पियाच्वना, तर तःन्हुं निसें 'ती' धैगु शब्द म्हुतुं पिहां मवल । सके थ्व लिसे मेगु यक्व यक्व खँ नं तनावन ।

ब्वहबिया दीगु इलय् हे जि छाय् छुं याये मफुत ? गुलि ज्यालगय् मजूम्ह मिसा जि ।

थःछेँय् लिहां वइगु तःन्हु दत । छन्हु मो ल्हुयाच्वना-बलय् मामं न्यन, "छ न्हापा थें बांमलाये धुंकल, सायोको । छ ई लिसे ल्वाये मफु का मैं !"

जि ग्या ग्यां मांयागु ख्वाः स्वया । मां न्हापा थें हे –प्वात्याक्क ल्व्हं, फुंइ वः ।

"… अँ, बरु ब ती जक फन बांलाना च्वन का ।" नांगागु ब्वहलय् पतिनं सुसुं मां ह्यालाच्वन ।

तर जि मांयात कने मफुत । मांयात छुं हे कने मफुत । जिगु म्हुतुं थुलि हे जक पिहां वल, 'डाक्टरं थुज्वःगु ती याउंक हे लिकया बी फु हँ ।"

"… अँ ? खः डाक्टरं … तर अन खू छकूचा

च्वनी ।" गुलि शान्त, गुलि याउंसे च्वं मां ! "जिपि व ती खनाः न्ह्यावलें न्हिलेगु । जिपि जिमि खँ ल्हायेगु – सायोकों अछ नं व ती लिसे म्हिता च्वं जुइ ।'

"खः मां, अछ नं ··· तर मां, व ला बांमलाःगु बानि । गुबलें निसें दुगु जिके थ्व बानि ?"

"जि छक्क चाः मस्तय्‌के गुबले ती वइगु थें । छं हुरु त्वंबलय्‌ तक्क ला मवनि । ··· तर छंके थें थथे तग्वयेक वइगु भचा म्ह हे का । छ भचा मचाबलय्‌ हे वःगु जुइमाः ।" जिगु ब्वह स्वस्वं मां न्हिल ।

जि लुमन– खः, जि मचाबलय्‌ ··· जिमि मां व जिमि तःकेहेंपिसं जिगु तोयात कयाः खँ ल्हाइगु । उबलय्‌ तक्कं हिसिचा दु थ्व ती । जितः नं तसकं यो थ्व ती । उकिं हे चासु वँइ च्वनेगु बानि जूगु ।

लासाय्‌ ग्वारा तुलाः ती चासु वँ वं जि मचाबलय्‌ व मिसा जुइ धुंकाः जिगु जीवनय्‌ थ्व तिलंयाःगु खँ लुमंका यना । चासु वँयेगु त्वःतागु तःदँ हे दत । ग्वःदँ मछि ··· ओह !

जिगु थःछेँय्‌ ··· छि तापाक्क जि वूगु छेँय्‌ जि थः यसले ती लिसे म्हिताच्वने ज्यू । थी सले धाइपिं सुं मदु ।

तर थथे मंभि ।

पतिचां ती थ्यूलिसे जिगु मिखां खवाउंक खवि हाल ।

यक्‌ ! यक्व हे तापाये धुंकूगु ई लुमना वइच्वन । जि मचाबलय्‌सिगु ई । उबलय्‌ जि गुलि बांलाः । हिसि दु । न्ह्याम्हेस्यां नये थें याइगु ।

तर ती थिक्व पतिं छि जिगु मिखाय्‌ दं काइ ।

जि भिम्ह कलाः जुइ मफुत । थःछेँया लासाय्‌ छितः लुमंकां छुयाये ।

प्याःगु फुंग हीका–अय्‌नं म्हगसय्‌ वहे ती म्हन । जि वाः मचाः –जि गन ? तर अन छि दी, अले मेपिं मिस्त नं । जि अय्‌लाः त्वन खनि । धात्थें जि काल । जि छि लिसे ल्वानाच्वन ।

बांमलाःगु बानि हानं पिज्वल । देपागु ल्हाःतं बुलुहुं थःगु नुगःपा घय्‌पुना । पतिनं ती कत्तिक ज्वन । तर व ती –गथे जिगु पतिं दथ्वी थाना वःगु ? छफुति हे मस्याक व ती लिहां वल । संसारय्‌ दकय्‌ स्वाभाविक कथं व ती लिहांवल । जिगु पतिं दथ्वी सियातःगु सिम्पु थें ग्वल्लाःगु व ती ।

म्यासिचाःम्ह मचां थें जि हालाच्वना– थ्व ती छिगु न्हाय्‌ लिक्कसं तिका दिसं ।

ती छिथाय्‌ न्ह्याःने च्वाच्वां जि खवया । छिगु लंच ज्वनाः खवया । छिगु छाती घग्गानाः खवया ।

जि न्ह्यलं चाःबलय्‌ फुंग प्याना च्वन । तर जि खवया हे च्वना ।

जि त्यानु चाइ वल । नापं याउंसे नं ताइ वल । मानो जिगु ब्वहलं कयातु कु दिका ।

छक्याः ला जि मुसुमुसु नं न्हिला –धात्थें ती मन्त ला जिके ! ती दुथाय्‌ बुलुहुं पतिं वाला ।

ती ला गन खः, अन हे दनि । अझ नं हाकुगु सिम्पु थें पतिया दथ्वी कत्ताय्‌ फु ।

छता खँ, –जि न्हापा गुबलें नं बिचाः मयाना –जिगु ती छिगु न्हाय्‌ लिक्क जू वं ला ! थथे जि गुबलें छुं मधया, तर नं न्हापां निसें हे जिगु नुगलय्‌ थ्व खँ सुलाच्वं थें ताल ।

धात्थें व बाखं गथे च्वनी –जिगु ती छिके वनाः ततःग्वया वःसा !

अले जि गुलि लय्‌ताये थ्व म्हगस नं जिगु पत्सा छिके म्हंगु सा ।

— भाय्‌ हयूम्ह :– केशव शाक्य

भाजु आनन्द जोशीया

निपु चिनाखँ

व ला खुसि खः

यद्यपि खुसि मनू मखु
यद्यपि खुसिया ल्हाः, तुति मदु
अय्सां
गतियात पनेत स्वःगु ख्वहंल, पःखाःत
दकसिबे याकनं चूचू थलेफु खुसि !

यद्यपि खुसिया म्हुतु मदु
अय्सां
थःत पनाः लिकुंकेत स्वःगु क्रमया विरोधय्
चिल्लाय् ञनाः
विद्रोह यायेफु खुसि !

उकि
सुनां अभियानया गतियात पनेत स्वःगु पःखाः थुनी
सुनां जिन्दगीयात लिकुंकेत स्वःगु क्रमया विरोधयाइ
व ला खुसि खः !

ह्याउँगु सर्गः

सुथय् मिखा ब्वयाः सर्गः स्वया
सर्गः छकुति ह्याउँसे च्वनाच्वन
व ला रंग मखु
व ला शहीदतय्गु हि !
बुलुहुं ह्याउँ (धाये हि) परिवर्तन जुयाः
निभाः जुयाबिल –
चिकुंपुनाः सीय्यंगु सिमातय्त, जिन्दगीतय्त
न्हूगु जिन्दगी लःल्हाना
अनास्थाया हूलय् छगू आस्था बुइका ।

ज्या खयले मदुसा छुयाये !

गौतमदास अमात्य, थक्वाः

ल्हाप्सा त्वः थें त्वयां छुयाये
जीवनय् छुं हे हलचल मदुसा
नगुत यक्व हे थ्यूसां छुयाये
उकि थन जः हे छपति मथ्यूसा
वासना विहिन स्वां ह्वयां छुयाये
उकिया छुं हे महत्व मदुसा
कुस्तं थ्यूगु फल दयां छुयाये
उकिया छुं हे ज्या खयले मदुसा
भला लप्ते दयां छुयाये
उकिइ छुं हे तयाः नये मज्यूसा
तु खयाः तुं चाकुगु सवाः मवःसा
थुकिइ मेगु छुं धाये मानिला ?
ल्ह्यंया मूर्ति थें बांलानां छुयाये
मानवताया गुण हे मदुसा
पिलिक्क च्यानाः पयाक्क सिनाः
तनी व ला ल्हाप्सा त्वः थें जुयाः !

दुर्गा भवानीं

"कृषि दँ" ताःलाकेत
सकसितं शक्ति बीम।

थ्वहे

दुनुगलं भिंतुना देछासे

जिमिगु विशेष व नियतित त्यासा कार्यक्रमं
अप्वः फाइदा कायेत
सकसितं इनाप याना।

कृषि विकास बैंक
नेपाल

श्री नवदुर्गा भवानीं

भी सकसितं यच्चुपिच्चु जुयाः
म्हंफयेका च्वनेगु प्रेरणा बीमा

थ्वहे सकसितं जिमिगु
मोहनिया भिंतुना दु।

काठमाडौं नगर पंचायत
परिवार

जिगु मिखा, न्हाय्, म्हुतु, तुति व कलम

लवकुमार जोशी, बुटवल

जिगु थ्व निगः मिखा दुगु
छु वर्तमान संसार क्वथीक स्वयेत मखु ?
तर, जिगु मिखां, धात्थेंहे धायेसा –
जि च्वंच्वनागु थासं नोकु जक लापाःगु
तजाःगु पःखाः जक स्वये खना च्वंगु दु ।

× × ×

थ्व ह्लाय् नं जा
नस्वाःगु वा नवःगु नतुनेत नं खः !
छाय् खः मस्यू जि –
जिगु ह्लासं धाःसा नबःगु बांलाक
नतुनेहे मखंनि ।

× × ×

म्हुतु धाःसा,
ब्रह्माण्ड खः ।
म्हुतु छगू सत्य खः ।
छगू बल्लाःगु व बबातुगु अभिव्यक्ति खः ।
अले थ्व नं धाये मास्ति वः –
"मनूत सकसियां प्रतिनिधि नं खः ।"
तर जिगु म्हुतुं –
सामान्य व्यवहार जक याये फु

सत्ययागु न्ह्याःने ला
पाकः जुयाः च्वंच्वन !

× × ×

तुति मद्दिक न्ह्याज्याइह्म यात्री खः ।
खःसां छु याये ? जिगु जाः मखु !
जि ला न्हापांतुं क्वःछिना तःगु –
थुना बिया तःगु थामय् –
तक जक थ्यना वये फु ।
थुलि हे जक जिगु तुतिं याये फु का, थासा !

× × ×

थौंयागु कलमं न्हूगु युग हयेफु ।
कीगु कलमहे जनताया सः खः ।
तर जिगु कलमबात धया च्वन –
"यक्व अप्वः च्वयेमते छं,
गुबलें व्वांम् वनेमते छ,
चिठिपत्र च्वयेत व
हिसाब यायेत जक
छ्यलेगु या ।"

⟡○⟡

२०३२

मोहनि नखः या

लसताय्

सकल नेपाली जातिया

सुख शान्ति व समृद्धिया निंतिं

दुनुगलंनिसें भिन्तुना

नेशनल ट्रेडिंग लिमिटेड

परिवार

ल्वःमंके मते

कुलबहादुर महर्जन, पांगा

थर थर खाना:
ल्यू ल्यू जुयाः
गाया दुने जक
पति धस्वाका च्वनेगु
ई मखु, थ्व थौंया ई।

लिचिले मज्यू
विकासया लँय्, प्रगतिया लँय्
म्हगस मखु थ्व जीवन धैगु
सिति ब्छये मज्यू
न्ह्याके फयेके माः
जनताया सेवाया निंति

उकिं
वा ल्वाः वने छ्नी
लँपं ख्याःतनाप
जनताया शत्रुतनाप
अन्याय अत्याचार न्हंकाः
जनताया दुःख तंकेत ।

मस्त झी खः
मांया, नेपाः मांया
मांयात न्हीकेगु हे
झी सकस्यां कर्त्तव्य खः।
थ्व कर्त्तव्य पूवंकेगु हे
झीगु जीवन खः।

उकिं
ल्वःमके मते
कर्त्तव्य हे जीवन खः।

○

झीगु मां भाय्

भरतकुमार भारी, पोखरा

म्वाय् माः झी थन नेपाः देशे
जाय् माः दक्व थन नेपाः देशे
हाले मानि थनहे जीवनया म्ये ।

'जिंपि छिंपि' मखु 'झी' खः सकलें
नेपाल मांया मस्त सकलें
तःजिगु भाय् झी तःगू बःसां
नेपाल मामं थूगु खः न्हां ।

मां यः थें मां भाय् नं यय्के
यःयःगु भासं मां लुमंके
तःधं चिधं मखु मांया मस्त
भाय् नं अथेहे खः दुरुस्त ।

म्ये हाले म्ये चिने मामया
नुगः उलाः क्यने दुःख सुखया
सःगु भासं थः यःगु भासं
च्वये, ब्वने ज्ञान नं न्ह्याबसं

नेपालया भाया दै सुया
नेपालया भाय् नं यँ वया
वा थ्व क्यबय् ह्लिले म्हिते झीझी
नेपाल अले गय् स्वर्ग मज्वी

२०३२

मोहनिया लसनाय्

सकल देशवासीपिन्त

दुनुगलं

भिंतुना

विराटनगर जूट मिल्स लि०

विराटनगर

मोहनि नखःया

लसताय्

दुनुगलं

भिंतुना

फोन. नं. ११८७६, १५९११ पोष्ट बक्स ३७

या धापू

'झी' लय्‌पौया थुगु ल्याः येँ, यल व ख्वपं पिनेया नेपाल भाषाया च्वमिपिनि च्वसु नापं तयाः छाय्‌पे दयाः लय्‌ताः । तःदँ लिपा थुकथं नेपाल भाषा साहित्य ख्यलय् नेपाः गालं पिनेया साहित्यकारपिं न्ह्याःवःगु धात्थें लय्‌ताःया खँ खः । थुकिं झीगु नेपाल भाषाया साहित्य ख्यः च्वछनाः तब्या जुजुं वनीगु आशा यायेफु । उकिं थथेहे लिपा लिपा नं नेपाः दुनेया मेमेथाय्‌या नेपाल भाषा भाषी भाजु मय्‌जुपिसं नं थःगु मां भासं साहित्य च्वयेगु ज्याय् न्ह्याचिलाः नेपाल राष्ट्रया साहित्य ब्वलंकेत फुगु योगदान याना दी धइगु आशा याना ।

नेपाल भाषा येँ, यल व ख्वपया स्थानीय भाय् जक मखु नेपाल दुनेया फुक्क जिल्लाया शहर बजारय् च्वंपिं नेवाःतसें ल्हाइगु राष्ट्रिय भाय् खः । उकिं थ्व भाय् व थ्वया साहित्य ब्वलंकेत राष्ट्रिय स्तरय् कुतः जुइ माःगु दु । नेपाल भाषा व साहित्यया गतिविधि नेपाः गालय् जक लिकुना च्वँतले नेपाल भाषा व साहित्यया विकास देशया राष्ट्रिय आवश्यकतायात ल्वःकथं जुइ फइ मखुनि । उकिं नेपाल भाषा साहित्यया विकास नं राष्ट्रया विकासया निंतिं आवश्यक भाःपाः नेपाल दुनेया नेपाल भाषाभाषी सकसिनं नेपाल भाषा साहित्य ब्वलंकेत फक्व कुतः यायेमाःगु दु ।

नेपाल भाषा साहित्यया गतिविधि अप्वः थें नेपाः गालय् जक लिकुना च्वंथें थुकिया पाठकत नं थ्वहे नेपाः गालय् दुने जक सीमित जुयाच्वंगु दु । थ्व नं नेपाल भाषा साहित्यया विकासया निंतिं छगू कथंया पंगः खः । उकिं थ्व सीमितता मदयेके पाखे नं याकनं हे झीगु ध्यान वनेमाःगु दु । ★

विचाः खँ

भाजु धर्मरत्न 'यमि'

(ने. सं. १०३५ – १०९५)

अर्हत्‌नन्द (महाकाव्य), सँदेया लिसः (खण्डकाव्य), न्वाखँ पुचल (चिनाखँ मुना), भृकुटी, लिथु व आङल्हामो (उपन्यास) च्वयाः झीगु भाषा व साहित्य थकायेत बय्‌कलं याना दीगु सेवा झीसं गुबलें ल्वःमंके फइमखु । वय्‌कलं झीगु भासय् ह्नापां जुयाच्वंगु महाकाव्य व उपन्यास साहित्य ब्वलंकेगुली जक मखु इलय् ब्यलय् ध्याचुं जाःगु च्वसु, च्वखं, बाखं व चिनाखंया सफू (मेमेगु भासं च्वयातःगु नं) च्वयाः नेपाःया साहित्य विकासय् तिबः ब्यूगु दु ।

थुकथं नेपाल भाषाया नांजाःह्म साहित्यकारया ल्यू 'कवि रत्न' धकाः हनातःह्म भाजु धर्मरत्न 'यमि' मत्यबं मदुगुलिं नेपाल भाषा साहित्यया छगः रत्न तंथें जूगु दु, 'झी' परिवारयात तसकं तःधंगु दुःख जूगु दु ।

भाजु मानदास तुलाधर

(ने. सं. १०२१ – १०९५)

८०० पुं मयाक नेपाल भाषाया पुलां म्ये मुनाः पिकयादीह्म, 'पुलां म्ये निगूगु' 'पुलां म्ये स्वंगूगु' 'मल्ल – शाह कालया म्ये' मुना दीह्म, ऐतिहासिक महत्वं जाःगु 'महासत्व प्याखं' पिथना दीह्म, नेपाल भाषाया तःगू सफू पिथना दीह्म, तना वनेत्यंगु प्राचीन साहित्यया संरक्षण यानाः उकियात सकसियां न्ह्यःने न्ह्यब्वयेत सम्पादक व मेमेपिं साहित्य प्रेमि भाजुपिन्त तिबः बिया दीह्म 'भाषा जवाः' भाजु मानदास तुलाधर आकाझाकाय् च्यानाच्वंगु मत पवाक्क सी थें मदुगुलिं नेपाल भाषा व साहित्य प्रेमिपिं पुलांगु युगय् चाःहयूवनेत छीमाःगु तांपु ल्वःधू थें जूगु दु, झी परिवारयात गुबलें मलनिगु घाः जूगु दु ।

मोह्लनिया भिनुना

थ:गुहे देशय् था:गु जरी दुगु दोपत्ता पासिया निंति

जिम्सि लुमंका दिसँ

छिकपिसं धा:थें च्वंक, मन लुदंक तिनखा:, सिसिमा, ड्रेस काप: बोर्डर नं

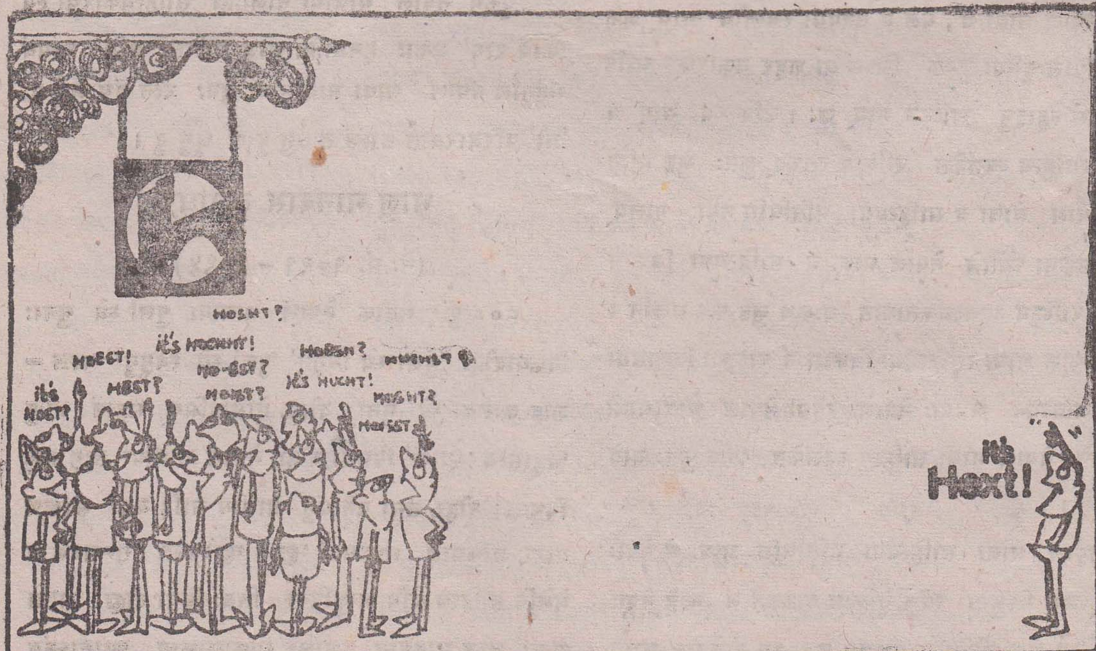
जिमिसं थाना बी फु

नेपाल सिल्क गार्मेन्ट इण्डस्ट्रिज

जमलटोल, (विश्वज्योति हल नापं)

कान्तिपुर

फोन नं० ११२९० व १४३२७

HOECHST PHARMACEUTICALS LIMITED

AHMEDABAD • BOMBAY • CALCUTTA • DELHI • MADRAS • KATHMANDU

थाकू :– चांमुन्द्रा प्रेस, यतखा, येँ । फोन नं. १३६५२